അദ്ധ്യായം IV
പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണം

അദ്ധ്യായം IV
പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണം

പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിനായി നിർവ്വഹണ ഏജൻസികളെ ഏൽപ്പിച്ച 5,318 ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളിൽ 2,726 എണ്ണം (51 ശതമാനം) മാത്രമാണ് പൂർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടത് (2024 നവംബർ). പ്രോജക്ട് പൂർത്തീകരണത്തിന് തുടക്കത്തിൽ വിഭാവനം ചെയ്ത കാലാവധി 2024 മാർച്ച് 31-ന് അവസാനിച്ചെങ്കിലും, 924 പ്രവൃത്തികൾ (17 ശതമാനം) ആരംഭിക്കുക പോലുമുണ്ടായില്ല. റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതിക്കായി വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്ക് ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട 7,458 അപേക്ഷകൾ അയച്ചതിൽ, 3,387 എണ്ണം മാത്രമാണ് സ്ഥാപനങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചത്. റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി കാത്തുകൊണ്ട് 4,071 പ്രവൃത്തികൾ (54.59 ശതമാനം) തടഞ്ഞുവെച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നുവെന്ന് ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

വിവിധതരം പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള കിടങ്ങുകളുടെ വീതി കണക്കുകൂട്ടുന്നതിൽ കോഴിക്കോട്, പാലക്കാട് മേഖലാ ഓഫീസുകളിൽ വന്ന പിശക് മൂലം, ₹2.84 കോടി അധിക പ്രതിഫലം നൽകുന്നതിന് ഇടയായി. ദർഘാസുകൾ തുറന്നതിനുശേഷം ഫേം പീരിയഡ് നീട്ടിക്കൊടുത്തുകൊണ്ട് കോഴിക്കോട് പിഎച്ച് സർക്കിളിൽ രണ്ടു ദർഘാസുകൾ പുറപ്പെടുവിക്കാതെയിരുന്നു എന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. ഇതു നിരക്ക് പരിഷ്കരണം വന്നതിനാൽ, ചെലവ് ₹4.05 കോടിയായി വർദ്ധിക്കുന്നതിനിടയാക്കി. സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള അനുമതി കാത്തുകൊണ്ട്, ₹6.44 കോടി വില വരുന്ന പോളിമർ പൈപ്പുകൾ, പല പണിസ്ഥലങ്ങളിലും ഒന്നു മുതൽ രണ്ടു വർഷക്കാലമായി അടുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. സൂക്ഷ്മ പരിശോധനയിൽ, കോഴിക്കോട്ടെയും പാലക്കാട്ടെയും കെഡബ്ല്യുഎയുടെ മേഖലാ ഓഫീസുകളിൽ, എംപാനൽ ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത കമ്പനികളിൽ/ വിതരണക്കാരിൽ നിന്നും കരാറുകാർ, പൈപ്പുകൾ സമ്പാദിച്ചതായി കണ്ടെത്തി. ഇത് കെഡബ്ല്യുഎയുടെ പൈപ്പ് നയത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളുടെ ലംഘനമായിരുന്നു.

ഗുണമേന്മ ബാധിക്കപ്പെട്ട മേഖലകൾ, ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ലകൾ, എസ്എജിവൈ ഗ്രാമങ്ങൾ മുതലായ ഇടങ്ങളിൽ എഫ്എച്ച്ടിസികളുടെ ലഭ്യതയ്ക്ക് മുൻഗണന നൽകുക എന്ന ജെജെഎമ്മിന്റെ ഒരു നിർണ്ണായകലക്ഷ്യം നിറവേറ്റപ്പെട്ടില്ല. അതുപോലെ തന്നെ, കേരളത്തിലെ എസ്ടി ഭൂരിപക്ഷമുള്ള ജിപികളിൽ, ഓഡിറ്റ് തെരഞ്ഞെടുത്ത മൂന്നു ജിപികളിൽ, ജെജെഎമ്മിനു കീഴിൽ ഒരൊറ്റ എഫ്എച്ച്ടിസി പോലും ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നില്ല എന്നതും ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുകയുണ്ടായി. അഞ്ചു വർഷങ്ങൾക്കുശേഷവും, പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ അഗളി ജിപിയിലെ ഫ്ളൂറൈഡ് ബാധിത വാസസ്ഥലങ്ങളിൽ നാളിതുവരെയായും, കമ്മ്യൂണിറ്റി ജലശുദ്ധീകരണ പ്ലാന്റുകൾ പ്രവർത്തനനിരതമായിട്ടില്ല എന്ന് ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി.

ജെജെഎമ്മിന്റെ നിർവ്വഹണഘട്ടം (ആറ്-പന്ത്രണ്ട് മാസങ്ങൾ), പണി ഏൽപ്പിച്ചുകൊടുത്ത് യഥാർത്ഥത്തിൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങുന്ന

അവസ്ഥ മുതൽ പദ്ധതി കമ്മീഷൻ ചെയ്യുന്നതുവരെ നീണ്ടുനിൽക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടതായിരുന്നു. നിർവ്വഹണാനന്തരഘട്ടം, പദ്ധതി കമ്മീഷൻ ചെയ്ത തീയതി മുതൽ മൂന്നു മുതൽ നാലു മാസങ്ങൾ വരെ നീണ്ടു നിൽക്കേണ്ടതായിരുന്നു.

ഭാരതസർക്കാർ **2019**-ൽ ദേശവ്യാപകമായി ജെജെഎം ആരംഭിച്ചെങ്കിലും കേരളത്തിൽ അതു നടപ്പാക്കിത്തുടങ്ങിയത് **2020** ആഗസ്റ്റിൽ മാത്രമാണ്. കേരളത്തിലെ നിർവ്വഹണസ്ഥിതിയുടെ വർഷം തിരിച്ചുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ **ചാർട്ട് 4.1**-ൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ചാർട്ട് 4.1: സംസ്ഥാനത്ത് പദ്ധതി നിർവ്വഹണസ്ഥിതിയുടെ വർഷം തിരിച്ചുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ

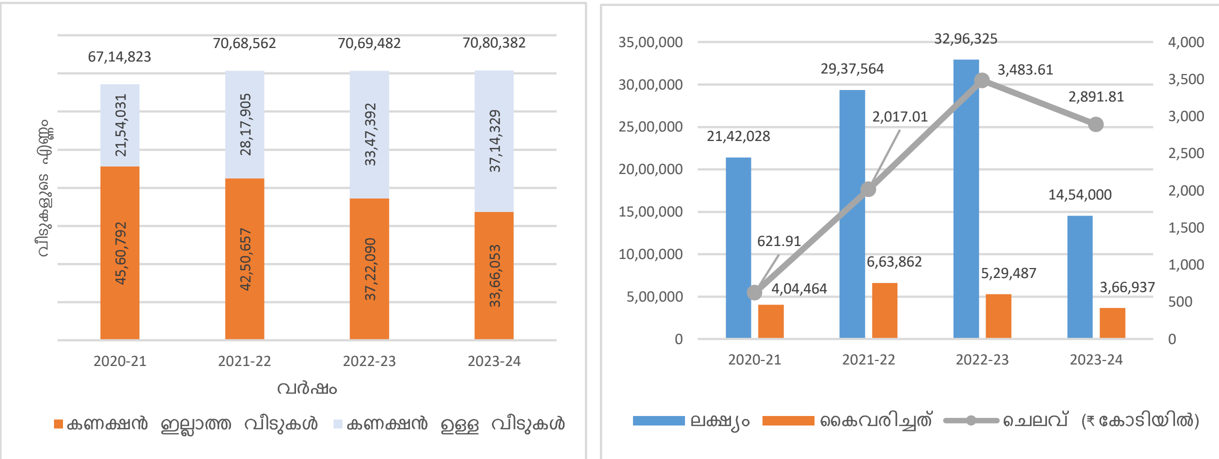

(ഉറവിടം: വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതികളും ജെജെഎം ഡാഷ്ബോർഡും)

പദ്ധതിയ്ക്കു കീഴിൽ നാലുവർഷത്തിനുള്ളിൽ **21** ലക്ഷം എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകിയിരുന്നെന്നും ഇത്, കഴിഞ്ഞ **50** വർഷങ്ങൾ കൊണ്ട് നൽകിയ മൊത്തം ടാപ്പ് കണക്ഷനുകളേക്കാൾ കൂടുതലായിരുന്നെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി (**2025** ജൂൺ). മിഷൻ ആരംഭിച്ചതിനുശേഷം ഗ്രാമീണ വീടുകൾക്ക് എഫ്എച്ച്ടിസി നൽകുന്നതിൽ **30** ശതമാനം വർദ്ധനവ് കൈവരിക്കുകയുണ്ടായി. മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നു വിഭിന്നമായി, പദ്ധതികളുടെ സുസ്ഥിരത വർഷങ്ങളോളം ഉറപ്പു വരുത്താൻ, കണക്ഷനുകൾക്ക് **100** ശതമാനം മീറ്ററിംഗും ബില്ലിംഗും ഏർപ്പെടുത്തിയ ഒരേയൊരു സംസ്ഥാനമാണ് കേരളമെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു.

മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ച പുരോഗതിയുടെ നേട്ടം അംഗീകരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ, തുടർന്ന് വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നതുപോലെ, സാമ്പിൾ ചെയ്ത മൂന്ന് ജില്ലകളിലായി പരിശോധിച്ച ജിപികളിൽ, നിർവ്വഹണത്തിലെ അപര്യാപ്തതകൾ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുകയുണ്ടായി:

4.1 പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിലെ മന്ദഗതി

2024 ഓടെ[30], എല്ലാ ഗ്രാമീണവീടുകൾക്കും പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ഗാർഹിക ടാപ്പ് കണക്ഷൻ കിട്ടത്തക്കവിധത്തിൽ ജലവിതരണ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ സംസ്ഥാനങ്ങളെ / കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളെ സഹായിക്കുകയും, ശാക്തീകരിക്കുകയും, അവർക്ക് സൗകര്യങ്ങളൊരുക്കുകയുമായിരുന്നു ജെജെഎമ്മിന്റെ

[30] പിന്നീട്, **2025** മാർച്ച് **31** വരെ നീട്ടുകയുണ്ടായി.

ഉദ്ദേശ്യം. കേരള ജല അതോറിറ്റി (കെഡബ്ല്യുഎ), കേരള ഗ്രാമീണ ശുദ്ധജല വിതരണ ശുചിത്വ ഏജൻസി (കെആർഡബ്ല്യുഎസ്എ), കേരള സർക്കാർ ഭൂഗർഭജലവകുപ്പ് (ജിഡബ്ല്യുഡി) എന്നിവയായിരുന്നു കേരളത്തിൽ ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുടെ മൂന്ന് നിർവ്വഹണ ഏജൻസികൾ (ഐഎ). ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ ഐഎകൾ ഏറ്റെടുത്ത പദ്ധതികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 4.1**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 4.1: 2019-24 കാലയളവിൽ നിർവ്വഹണ ഏജൻസികൾ ഏറ്റെടുത്ത പദ്ധതികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയുടെ പേര്	ഏറ്റെടുത്ത പദ്ധതികളുടെ ആകെ എണ്ണം	ഒഴിവാക്കിയ പദ്ധതികളുടെ എണ്ണം	പൂർത്തീകരിച്ച പദ്ധതികളുടെ എണ്ണം	പൂർത്തിയാകാത്ത പദ്ധതികളുടെ എണ്ണം	പൂർത്തിയാകാത്ത പദ്ധതികളുടെ ശതമാനം
കേരള ജല അതോറിറ്റി	535	ഇല്ല	157	378	71
കേരള ഗ്രാമീണ ശുദ്ധജല വിതരണ ശുചിത്വ ഏജൻസി	69	4	33	32	46
ഭൂഗർഭജല വകുപ്പ്	16	1	12	3	19
ആകെ	**620**	**5**	**202**	**413**	**67**

(ഉറവിടം: 2024 ഡിസംബർ 06-ലെ എസ്ഡബ്ല്യുഎസ്എം ഡാറ്റ)

ജെജെഎം നിർവ്വഹണത്തിന്റെ ഭൂരിഭാഗവും (86 ശതമാനം പദ്ധതികൾ) കെഡബ്ല്യുഎയിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നു. കെഡബ്ല്യുഎ ഏറ്റെടുത്ത 71 ശതമാനം പദ്ധതികൾ പൂർത്തിയാകാതെ കിടക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. കെആർഡബ്ല്യുഎസ്എ ഏറ്റെടുത്ത 69 പദ്ധതികളിലും, ജിഡബ്ല്യുഡി ഏറ്റെടുത്ത 16 പദ്ധതികളിലും യഥാക്രമം 46 ഉം 19 ഉം ശതമാനം പദ്ധതികൾ പൂർത്തിയാകാതെ കിടന്നു.

ബഹു-ഗ്രാമ പദ്ധതികളുടെ കാര്യത്തിൽ, ഗ്രാമത്തിനുള്ളിലെ പൈപ്പ് ജലവിതരണ അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങളിൽ പമ്പിംഗ് സംവിധാനം, ഓവർഹെഡ് സംഭരണികൾ, ഭൂഗർഭ സംപുകൾ, ജലവിതരണ പൈപ്പ്ലൈനുകൾ, ജലസംസ്കരണ പ്ലാന്റ്, വിതരണ ശൃംഖല, ബൾക്ക് മീറ്റർ എന്നിവ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. തദനുസൃതമായി, ഐഎകൾ, പദ്ധതികളെ പല പ്രവൃത്തി പാക്കേജുകളായി വിഭജിച്ചു. എസ്ഡബ്ല്യുഎസ്എം ലഭ്യമാക്കിയ പ്രസ്താവന പ്രകാരം, കേരള സർക്കാർ അനുമതി നൽകിയ 620 പദ്ധതികളിൽ 5,318 പാക്കേജുകൾ / പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ 5,318 പ്രവൃത്തികളുടെ സംസ്ഥാന വ്യാപകമായ ഭൗതികസ്ഥിതി, **പട്ടിക 4.2**-ൽ കാണുന്നതു പോലെയായിരുന്നു.

പട്ടിക 4.2: പാക്കേജുകളുടെ ഭൗതികസ്ഥിതിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

പാക്കേജുകളുടെ ആകെ എണ്ണം	പൂർത്തീകരിച്ച പ്രവൃത്തികൾ	നടന്നു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾ	തുടങ്ങിയിട്ടില്ലാത്ത പ്രവൃത്തികൾ	ദർഘാസ് ഘട്ടത്തിലുള്ളവ
5,318	2,726	1,668	377	547

(ഉറവിടം: 2024 ഡിസംബർ 05-ന് കെഡബ്ല്യുഎ നൽകിയ ഡാറ്റ)

നടപ്പാക്കലിനായി നിർവ്വഹണ ഏജൻസികളെ ഏൽപ്പിച്ച 5,318 പ്രവൃത്തികളിൽ 2,726 എണ്ണം മാത്രമേ (51 ശതമാനം) പൂർത്തിയായുള്ളൂ (2024 നവംബർ). തൊള്ളായിരത്തി ഇരുപത്തിനാല്[31] പ്രവൃത്തികൾ (17 ശതമാനം), 2024 മാർച്ച് 31-ന് പ്രോജക്ട് കാലാവധി അവസാനിച്ചെങ്കിലും ആരംഭിക്കുകയുണ്ടായില്ല. നിർവ്വഹണ ഏജൻസികൾക്ക്

[31] ആരംഭിക്കാത്ത പ്രവൃത്തികളും ദർഘാസ് ഘട്ടത്തിലുള്ള പ്രവൃത്തികളും ഉൾപ്പെടെ

ഏൽപ്പിച്ചുകൊടുത്തിരുന്ന 31 ശതമാനം പ്രവൃത്തികൾ (1,668 പ്രവൃത്തികൾ) നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു.

പരിശോധിച്ച ജിപികളിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്ന 13 പ്രവൃത്തികളിൽ, ഒരെണ്ണത്തിൽ മാത്രമേ ഭൗതിക പുരോഗതി 90 ശതമാനം കവിഞ്ഞിരുന്നുള്ളൂ. ഒമ്പതു പ്രവൃത്തികളിൽ നേടിയ ഭൗതിക പുരോഗതി 70 ശതമാനത്തിൽ താഴെയായിരുന്നു.

പരിശോധിച്ച മൂന്നു ജില്ലകളിൽ ജെജെഎമ്മിന്റെ നിർവ്വഹണസ്ഥിതി **പട്ടിക 4.3**-ൽ നൽകിയിട്ടുള്ളതുപോലെ ആയിരുന്നു.

പട്ടിക 4.3: പരിശോധിച്ച മൂന്നു ജില്ലകളിലെ ജെജെഎമ്മിന്റെ നിർവ്വഹണത്തിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ

വർഷം	വിശദാംശങ്ങൾ	പാലക്കാട്	കോഴിക്കോട്	കൊല്ലം
2020-21	ലക്ഷ്യം	4,10,496	1,38,625	3,03,310
	നൽകിയ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ	75,539	17,803	30,631
	കൈവരിച്ച ലക്ഷ്യത്തിന്റെ ശതമാനം	**18.40**	**12.84**	**10.10**
2021-22	ലക്ഷ്യം	3,45,886	3,58,924	3,17,168
	നൽകിയ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ	53,609	37,873	1,12,275
	കൈവരിച്ച ലക്ഷ്യത്തിന്റെ ശതമാനം	**15.50**	**10.55**	**35.40**
2022-23	ലക്ഷ്യം	3,84,516	3,20,368	3,25,647
	നൽകിയ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ	47,021	40,183	93,342
	കൈവരിച്ച ലക്ഷ്യത്തിന്റെ ശതമാനം	**12.23**	**12.54**	**28.66**
2023-24	ലക്ഷ്യം	1,52,596	1,10,132	1,13,111
	നൽകിയ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ	44,477	16,747	44,863
	കൈവരിച്ച ലക്ഷ്യത്തിന്റെ ശതമാനം	**29.15**	**15.21**	**39.66**

(ഉറവിടം: എഎപി, ജെജെഎം ഐഎംഐഎസ് ഡാറ്റ)

നൂറ് ശതമാനം ഗ്രാമീണ ഗൃഹങ്ങൾക്കും എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകണമെന്ന ലക്ഷ്യത്തിനെതിരെ, 2024 മാർച്ച് ആയിട്ടും സംസ്ഥാനത്തിന് 52.46 ശതമാനം മാത്രമേ കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. പരിശോധിച്ച മൂന്നു ജില്ലകളിലെ പ്രവൃത്തികളിൽ 38.70 ശതമാനം മുതൽ 70.34 ശതമാനം ആയിരുന്നു കവറേജ്.

ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ ഗുണഭോക്തൃ സർവ്വേയിൽ, വാട്ടർ കണക്ഷനുകളിൽ ഒന്നുകിൽ ജലം ലഭിച്ചിരുന്നില്ല എന്നും, അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിദിനം രണ്ട് മുതൽ നാല് മണിക്കൂർ വരെ മാത്രമേ ജലം ലഭിച്ചിരുന്നുള്ളൂ എന്നും, അതേ സമയം, ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ആഴ്ചയിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രാവശ്യം മാത്രമേ ജലം ലഭിച്ചുള്ളൂ എന്നും 342-ൽ 122 (35.67 ശതമാനം) ഗുണഭോക്താക്കൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഈ കണക്ഷനുകൾ മതിയായ അളവിലും നിർദ്ദിഷ്ട ഗുണനിലവാരത്തിലും സ്ഥിരമായ ജലവിതരണം ഉറപ്പാക്കാത്തതിനാൽ, അവ ജെജെഎം പ്രകാരമുള്ള പൂർണ്ണമായും പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ എന്ന ഗണത്തിൽപ്പെടുത്താവുന്നതല്ല.

ബൃഹദ് പദ്ധതികൾ രൂപീകരിക്കാൻ എടുക്കുന്ന നീണ്ട കാലയളവ്, ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിലെ വെല്ലുവിളികൾ, വിവിധ ഏജൻസികളുടെ ഏകോപനത്തിലെ പോരായ്മകൾ, ഫണ്ടുകൾ അനുവദിക്കുന്നതിലെ കാലതാമസം എന്നിവയാണ് നിർവ്വഹണത്തിലുണ്ടായ മന്ദഗതിക്കു കാരണമായി കേരളസർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചത് (2025 ജൂൺ). ജെജെഎമ്മിന്റെ സമയപരിധി ഇപ്പോൾ 2028 വരെ ഔദ്യോഗികമായി

നീട്ടിയിട്ടുള്ളതിനാൽ, സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ നിർവ്വഹണ ഏജൻസികളും, പുതുക്കിയ സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ അവശേഷിക്കുന്ന പ്രവർത്തികളുടെ സമയോചിതവും ഫലപ്രദവുമായ പൂർത്തീകരണം ഉറപ്പാക്കുവാൻ വേണ്ടി പ്രവൃത്തി ഷെഡ്യൂളുകളും വിഭവാസൂത്രണവും പരിഷ്കരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു എന്നും പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു.

തടസ്സരഹിത നിർവ്വഹണത്തിനു വേണ്ടി, ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള പ്രതിബന്ധങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി കാണാൻ സർക്കാരിനു കഴിഞ്ഞില്ല എന്നത് ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിലെ അപര്യാപ്തതയിലേക്ക് വിരൽചൂണ്ടുന്നു. ഇത്, ധനപരവും സ്ഥാപനപരവുമായ ആവശ്യകതകൾ നിറവേറ്റാനായി സംയോജനത്തിന്റെ സ്രോതസ്സുകൾ, ജലസ്രോതസ്സിന്റെ സ്ഥാനം, നിർവ്വഹണ ഷെഡ്യൂൾ എന്നിവയുടെ കണ്ടെത്തലിനെ സുഗമമാക്കാൻ ഉതകേണ്ടിയിരുന്ന വിഎപികളുടെയും ഡിഎപികളുടെയും രൂപീകരണത്തിന്റെ ആവശ്യകതയ്ക്ക് അടിവരയിടുന്നു.

4.2 പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിലെ സമയപരിപാലനം

4.2.1 റെയിൽ / റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി ലഭിക്കുന്നതിലുണ്ടായ കാലതാമസം

കെഡബ്ല്യുഎ വെബ്സൈറ്റിൽ അപ്‌ലോഡ് ചെയ്ത പദ്ധതി നിരീക്ഷണ വിശദാംശങ്ങളുടെ (2025 ജനുവരി 30-ന് പ്രദർശിപ്പിച്ചത്) സൂക്ഷ്മ പരിശോധന, താഴെപ്പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തി:

- ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, റോഡ് കട്ടിംഗിനുള്ള അനുമതിക്കായി, വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അയച്ച 7,458 അപേക്ഷകളിൽ, 3,387 എണ്ണം മാത്രമാണ് ടി സ്ഥാപനങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചത്. 4,071 അപേക്ഷകൾ (54.59 ശതമാനം) റോഡ് കട്ടിംഗിനുള്ള അനുമതി കാത്തുകൊണ്ട് തടഞ്ഞുവയ്ക്കപ്പെട്ടു എന്നാണ് ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അത്തരം പ്രവൃത്തികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 4.4**-ലും **ചാർട്ട് 4.2**-ലും നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 4.4: റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി കിട്ടാതെ മാറ്റി വച്ചിരിക്കുന്ന ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

അംഗീകാരം നൽകുന്ന അധികാരസ്ഥാപനം	റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതിക്കായി അയച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി ലഭിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	അനുമതി കാത്തു കിടക്കുന്ന അപേക്ഷകളുടെ ശതമാനം	അനുമതി ലഭിക്കുന്നതിനായുള്ള ശരാശരി കാലയളവ് (ദിവസത്തിൽ)
പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് (പിഡബ്ല്യുഡി)	6,583	3,060	53.52	154
നാഷണൽ ഹൈവേ അതോറിറ്റി ഓഫ് ഇന്ത്യ (എൻഎച്ച്എഐ)	123	79	35.77	60
കേരള റോഡ് ഫണ്ട് ബോർഡ് (കെആർഎഫ്ബി)	516	169	67.25	224
കേരള സ്റ്റേറ്റ് ട്രാൻസ്പോർട്ട് പ്രോജക്റ്റ് (കെഎസ്ടിപി)	113	36	68.14	180
പിഡബ്ല്യുഡി (എൻഎച്ച്) - റോഡ് ഗതാഗത ഹൈവേ മന്ത്രാലയം (എംഒആർടിഎച്ച്)	110	39	64.55	390

അംഗീകാരം നൽകുന്ന അധികാരസ്ഥാപനം	റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതിക്കായി അയച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി ലഭിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	അനുമതി കാത്തു കിടക്കുന്ന അപേക്ഷകളുടെ ശതമാനം	അനുമതി ലഭിക്കുന്നതിനായുള്ള ശരാശരി കാലയളവ് (ദിവസത്തിൽ)
റോഡ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ കമ്പനി കേരള ലിമിറ്റഡ് (ആർഐസികെ)	13	4	69.23	ലഭ്യമല്ല
ആകെ	**7,458**	**3,387**	**54.59**	

(ഉറവിടം: കെഡബ്ല്യുഎ നൽകിയ ഡാറ്റ)

ചാർട്ട് 4.2: റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി കാത്തുകിടക്കുന്ന ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അപേക്ഷകളുടെ ഏജൻസി തിരിച്ചുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ

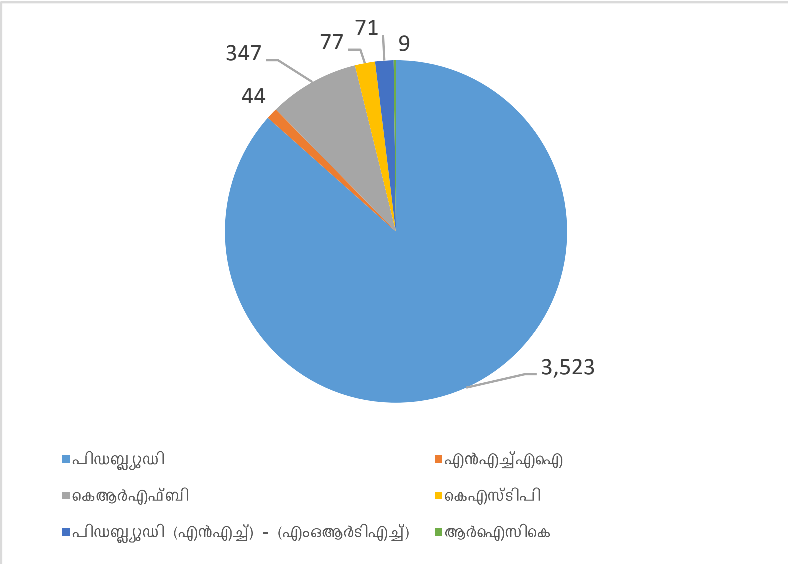

ഏറ്റവും കൂടുതൽ അപേക്ഷകരുണ്ടായിരുന്ന അനുമതിദാന അതോറിറ്റി ആയ പിഡബ്ല്യുഡിയിൽ അനുമതി നൽകുന്നതിന് ശരാശരി 154 ദിവസങ്ങളുടെ താമസമുണ്ടായതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. അനുമതിദാന അതോറിറ്റികളുടെ ഭാഗത്തു നിന്നും അത്യധികമായ താമസമുണ്ടായതു മൂലം ചില കേസുകളിൽ 789 ദിവസങ്ങൾ വരെ നീണ്ടു നിന്ന കാലതാമസമുണ്ടായി.

റെയിൽവെ ഭൂമിയിലൂടെ പൈപ്പ്ലൈൻ ഇടുന്നതിന് റെയിൽവെ അധികാരികളുടെ അംഗീകാരത്തിനായി സംസ്ഥാനവ്യാപകമായി 90 അപേക്ഷകൾ സമർപ്പിച്ചതിൽ (2025 മാർച്ച് 19), 63 അപേക്ഷകൾക്ക് അനുവാദം ലഭിച്ചു. എന്നാൽ, അനുവാദം കിട്ടിയെങ്കിലും 39 സ്ഥാനങ്ങളിൽ പണി തുടങ്ങാനായില്ല, ഏഴിടത്ത് പണികൾ പുരോഗമിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

- കൊല്ലം ജില്ലയിൽ, ആറ് പ്രവൃത്തികളിൽ, ഒരെണ്ണം മാത്രമേ പൂർത്തീകരിച്ചുള്ളൂ. റെയിൽവേയുടെ അനുവാദം ലഭിച്ച, ശേഷിക്കുന്ന അഞ്ചെണ്ണം ഇനിയും ആരംഭിച്ചിട്ടില്ല. ഇവയിൽ, നാലെണ്ണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ, എൻജെജെഎമ്മിന്റെ അനുമതി കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു. ശേഷിക്കുന്ന ഒരെണ്ണം, ബന്ധപ്പെട്ട പൈപ്പിടൽ ജോലികൾ പൂർത്തിയായെങ്കിൽ മാത്രമേ നിർവ്വഹിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

- പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ, റെയിൽവേ അധികാരികളുടെ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട 20 അപേക്ഷകളിൽ രണ്ടെണ്ണം പൈപ്പുകൾ സമാന്തരമായി കുഴിച്ചിടുന്ന പ്രശ്നം കാരണം നിരസിക്കപ്പെട്ടു. അംഗീകരിച്ച ആറ് അപേക്ഷകളിൽ സ്ഥലം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ, സാങ്കേതികാനുമതി നൽകേണ്ട അധികാരികൾ അധിക ഇനങ്ങൾ അംഗീകരിക്കുന്നതിലുണ്ടാകുന്ന കാലതാമസം എന്നിവ മൂലം റെയിൽവേ ക്രോസിംഗ് പണികൾ ആരംഭിച്ചിരുന്നില്ല.
- കോഴിക്കോട് ജില്ലയിൽ, സമർപ്പിച്ച ഏഴ് അപേക്ഷകൾക്ക് റെയിൽവേ വേ ലീവ് പെർമിഷൻ നൽകിയിരുന്നെങ്കിലും, കോഷൻ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് നൽകാത്തതിനാൽ ഒരു പ്രവൃത്തിയും ആരംഭിച്ചില്ല (2025 മാർച്ച്).

2025 മാർച്ച് 19-ലെ നിലയനുസരിച്ച്, 80 പ്രവൃത്തികൾക്ക് വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്ന് വേണ്ടുന്ന ഭൂമി ലഭ്യമാകാതിരുന്നത്, പ്രവൃത്തികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനു തടസ്സമായി. ഇവയിൽ 29 എണ്ണം വനം വകുപ്പിനു കീഴിലുള്ള ഭൂമിയും 38 എണ്ണം ജിപികളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സ്വകാര്യഭൂമിയും, 13 എണ്ണം സർക്കാർ ഭൂമിയുമാണ്.

റോഡ് കട്ടിംഗ് അനുമതി, പ്രത്യേകിച്ച് പിഡബ്ല്യുഡിയിൽ നിന്നുള്ളത്, ലഭിക്കുന്നതിൽ കാലതാമസമുണ്ടായതിനാൽ പൈപ്പുകൾ ഇടുന്നതിനുള്ള പണിസ്ഥലം ലഭ്യമാക്കുന്നത് വൈകിയതായി സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). റോഡ് പുനഃസ്ഥാപന ചാർജുകൾ അടയ്ക്കുന്നതിനാവശ്യമായ ഫണ്ടിന്റെ കുറവ്, കാലികമായ നിരോധനങ്ങൾ, ഡിഫക്ട് ലയബിലിറ്റി പീരിയഡ് കഴിയാതിരുന്നത്, സംയുക്ത പരിശോധന നടത്തുന്നതിലുണ്ടായ താമസം മുതലായവ കാലതാമസത്തിന് കാരണമായി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. എൻഎച്ച്എഐയ്ക്ക് അടയ്ക്കേണ്ട തുകയ്ക്കുള്ള ഔപചാരികമായ അപേക്ഷ 2024 ജനുവരിയിൽ ജലശക്തി മന്ത്രാലയത്തിനു നൽകിയിരുന്നെന്നും, ആ ഫണ്ടുകൾ ഇനിയും കിട്ടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു. റെയിൽവേ ക്ലിയറൻസുകളുടെ കാര്യത്തിൽ, എട്ടെണ്ണം ഇനിയും ലഭ്യമാകാനുണ്ടെന്ന് പറയുകയുണ്ടായി. എന്നിരുന്നാലും, ടി പ്രസ്താവനകളെ സാധൂകരിക്കുന്ന രേഖകളൊന്നും സർക്കാർ നൽകിയിട്ടില്ല.

4.2.2 ഭരണാനുമതിക്കും സാങ്കേതികാനുമതിക്കും ഇടയിലെ നീണ്ട കാലയളവ്

ജെജെഎമ്മിനു കീഴിൽ അനുമതി കിട്ടിയ പദ്ധതികൾ ചെലവും സമയവും അധികരിക്കാതെ നടപ്പാക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അംഗീകൃത ചെലവിനു പുറത്തുള്ള ഏത് വർദ്ധനവും സംസ്ഥാനം വഹിക്കേണ്ടതും കേന്ദ്രവിഹിതത്തിൽ നിന്നും ഒരധികച്ചെലവും വരാൻ പാടില്ലാത്തതുമാണ്. പുതിയ എസ്‌വിഎസിന്റെയും[32] എംവിഎസിന്റെയും[33] പൂർത്തീകരണത്തിനുള്ള പരമാവധി കാലയളവ്, പ്രവൃത്തി അവാർഡ് ചെയ്ത തീയതി മുതൽ യഥാക്രമം 18-ഉം 36-ഉം മാസങ്ങളായി, മാർഗ്ഗരേഖകൾ നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. കൂടാതെ,

[32] ഏക പഞ്ചായത്ത് പദ്ധതി

[33] ഒന്നിലധികം പഞ്ചായത്തുകൾ ഉൾപ്പെടുന്ന പദ്ധതി

പൂർത്തീകരണത്തിനു മൂന്നു വർഷം വരെ വേണ്ടുന്ന പദ്ധതികൾക്കു 2021 മാർച്ചിനു മുമ്പ് നടപ്പാക്കാനുള്ള കരാർ നൽകേണ്ടതും, പൂർത്തീകരണത്തിന് രണ്ടു വർഷം വരെ വേണ്ടുന്ന പദ്ധതികൾക്ക് 2022 മാർച്ചിനു മുമ്പായി കരാർ നൽകേണ്ടതുമാണ്.

ഭരണാനുമതി (എഎസ്) ലഭിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാന പ്രവൃത്തികളുടെ[34] കാര്യത്തിൽ നിർവ്വഹണ ഏജൻസികൾ സാങ്കേതികാനുമതി (ടിഎസ്) നല്കുന്നതിൽ സാരമായ കാലതാമസമുണ്ടായതായി ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. എഎസ് നൽകിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളുടെ കാര്യത്തിൽ ടിഎസ് നൽകുന്നതിലുണ്ടായ കാലതാമസത്തിന്റെ വ്യാപ്തി **പട്ടിക 4.5**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 4.5: തെരഞ്ഞെടുത്ത ജില്ലകളിലെ പ്രധാന പ്രവൃത്തികളുടെ സംഗ്രഹം

ജില്ലയുടെ പേര്	2019-24-ൽ അവാർഡ് ചെയ്ത ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	2022 മാർച്ചിനു ശേഷം അവാർഡ് ചെയ്ത പ്രവൃത്തികൾ	എഎസ് നൽകി, 12 മാസത്തിനു ശേഷം ടിഎസ് നൽകിയ പ്രവൃത്തികളുടെ എണ്ണം	ടിഎസ് നൽകി, ആറ് മാസത്തിനു ശേഷം അവാർഡ് ചെയ്ത പ്രവൃത്തികളുടെ എണ്ണം
കൊല്ലം	156	89	43	25
പാലക്കാട്	129	73	23	9
കോഴിക്കോട്	138	57	33	11

(ഉറവിടം: ഐഎംഐഎസ് ഡാറ്റ - 2025 ഫെബ്രുവരി 11-ലെ ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളുടെ പുരോഗതി റിപ്പോർട്ട്)

മാർച്ച് 2022-നു മുൻപായി കരാർ നൽകേണ്ടിയിരുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ കാര്യത്തിൽ, കൊല്ലത്തെ 89 പ്രവൃത്തികൾക്കും, പാലക്കാട്ടെ 73 പ്രവൃത്തികൾക്കും, കോഴിക്കോട്ടെ 57 പ്രവൃത്തികൾക്കും മാർച്ച് 2022-നു ശേഷം മാത്രമേ കരാർ നൽകാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ; ഇവയിൽ, കൊല്ലത്ത് 43 എണ്ണത്തിനും, പാലക്കാട് 23 എണ്ണത്തിനും കോഴിക്കോട് 33 എണ്ണത്തിനും ടിഎസ് നൽകുന്നതിൽ 12 മുതൽ 45 മാസം വരെ അസാധാരണമായ കാലതാമസം നേരിട്ടു.

സർവ്വേകളും എസ്റ്റിമേറ്റുകളുടെ അംഗീകാരത്തെയും തുടർന്ന്, യുക്തിസഹമായ ഒരു സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ ടിഎസ് നൽകിയതായി കേരള സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). എന്നാൽ, ജിപികളിൽ/റവന്യൂ വകുപ്പിൽ നിന്നുള്ള ഭൂമികൈമാറ്റം പ്രതീക്ഷിച്ചതിനേക്കാൾ നീണ്ടുപോയെന്നും ഇത് പല സന്ദർഭങ്ങളിലും ടിഎസ് നൽകിയതിൽ കാലതാമസം വരുത്തിയെന്നും സമ്മതിക്കുകയുണ്ടായി.

ജിപികളും വകുപ്പുകളും തമ്മിലുള്ള ഫലപ്രദമായ ഏകോപനത്തിലൂടെ ഭൂമികൈമാറ്റത്തിലെ തടസ്സങ്ങൾ പരിഹരിക്കാവുന്നതേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഇത് ടിഎസ് നൽകുന്നതിലെ കാലതാമസം പരമാവധി കുറയ്ക്കുമായിരുന്നു.

4.3 പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണം

ഇൻടേക്ക് വെൽ, റോ വാട്ടർ പമ്പിംഗ് മെയിൻ (ആർഡബ്ല്യുപിഎം), ജലസംസ്കരണപ്ലാന്റ് (ഡബ്ല്യുടിപി), ക്ലിയർ വാട്ടർ ട്രാൻസ്മിഷൻ മെയിൻ (സിഡബ്ല്യുടിഎം), ഓവർഹെഡ് സർവ്വീസ് റിസർവോയർ

[34] ₹ ഒരു കോടിയ്ക്ക് മുകളിലുള്ളവ

(ഒഎച്ച്എസ്ആർ), ഗ്രൗണ്ട് ലെവൽ സർവ്വീസ് റിസർവോയർ (ജിഎൽഎസ്ആർ) എന്നിവ ഒരു ജലവിതരണപദ്ധതിയുടെ (ഡബ്ല്യുഎസ്എസ്) നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങളാണ്. ഈ നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്ന് അവാർഡ് ചെയ്യുന്നതിൽ വീഴ്ച/ കാലതാമസം ഉണ്ടായാൽ, ആ ജലവിതരണപദ്ധതിയ്ക്ക് പ്രവർത്തനക്ഷമമാകാൻ കഴിയില്ല. ഇത് വിതരണലൈനുകൾ സ്ഥാപിച്ച്, എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകുന്നതിനുള്ള ചെലവുകളെ നിഷ്ഫലമാക്കും.

4.3.1 പദ്ധതികളിലെ നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങൾ അവാർഡ് ചെയ്യാത്തതു സംബന്ധിച്ച്

സംസ്ഥാനത്ത് **2024** മാർച്ച് **15**-ന്[35], കുറഞ്ഞത് ഒരു നിർണ്ണായകഘടകമെങ്കിലും അവാർഡ് ചെയ്യാത്ത **72** ജെജെഎം പദ്ധതികളുണ്ടായിരുന്നു (**13.46** ശതമാനം). ഈ പദ്ധതികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 4.6**-ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു:

പട്ടിക 4.6: നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങൾ അവാർഡ് ചെയ്യാത്ത പദ്ധതികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

അവാർഡ് ചെയ്യാത്ത നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങൾ (എണ്ണം)	ഉദ്ദേശിച്ച എഫ്എച്ച്ടിസി (എണ്ണം)	എഎസ് തുക (₹ ലക്ഷത്തിൽ)	ബാക്കി ഘടകങ്ങൾക്ക് അവാർഡ് ചെയ്ത പിഎസി (₹ ലക്ഷത്തിൽ)	ആകെ ധനകാര്യ പുരോഗതി (₹ ലക്ഷത്തിൽ)	ഉദ്ദേശിച്ച വിതരണം (കി.മീ)	സ്ഥാപിച്ച വിതരണം (കി.മീ)
സിഡബ്ല്യുടിഎം (13)	2,18,390	1,61,037	81,594	27,203	3,708	1,107
വിതരണ ശൃംഖല (1)	39,521	29,519	8,982	6,899	444	0
ഒഎച്ച്എസ്ആർ ആന്റ് ജിഎൽഎസ്ആർ (15)	2,25,972	2,08,500	1,13,677	32,666	3,979	1,423
ആർഡബ്ല്യുടിഎം (4)	79,978	91,915	81,293	8,121	1,740	26
ഡബ്ല്യുടിപി (39)	5,07,526	6,31,176	3,33,280	68,981	13,029	3,557

(ഉറവിടം: കെഡബ്ല്യുഎ ഡാറ്റ)

എഴുപത്തിരണ്ട് പദ്ധതികളുടെ പൂർത്തീകരണത്തിന് ഭരണാനുമതി നൽകിയ മൊത്തം തുകയിൽ, **52.80** ശതമാനം ചെലവു വരുന്ന പ്രവൃത്തികൾക്കു മാത്രമേ, പണി തുടങ്ങാൻ കരാറായുള്ളൂ. ഈ പ്രവൃത്തികളുടെ ധനകാര്യ പുരോഗതി, അനുവദിക്കപ്പെട്ട തുകയുടെ **20.69** ശതമാനം മാത്രമായിരുന്നു. മുഴുവൻ പദ്ധതികളും കമ്മീഷൻ ചെയ്യാൻ തക്കവിധത്തിൽ വരുന്ന ചെലവു വഹിക്കാൻ വീണ്ടുമൊരു **₹5,033** കോടി വേണ്ടി വരുമെന്ന് കെഡബ്ല്യുഎ കണക്കുകൂട്ടുകയുണ്ടായി. അങ്ങനെ, നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങൾ അവാർഡ് ചെയ്യാത്തതു മൂലം ഈ പദ്ധതികൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ഘടകങ്ങൾക്ക് സ്ഥലമേറ്റെടുക്കുന്നതിലെയും, ജെജെഎം പദ്ധതികൾക്ക് സമയബന്ധിതമായി ഫണ്ടുകൾ ലഭിക്കുന്നതിലെയും കാലതാമസം, ദർഘാസുകളോട് കരാറുകാരുടെ തണുപ്പൻ പ്രതികരണത്തിന് കാരണമാകുന്നുവെന്നും ഇത് മൂലം ടെണ്ടർ പലവട്ടം നടത്തേണ്ടി വരുന്നുവെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (**2025** ജൂൺ). ഈ

[35] കേന്ദ്ര സർക്കാർ തീരുമാനിച്ച പ്രകാരമുള്ള, ജെജെഎം ദർഘാസുകൾ അവാർഡ് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അവസാന തീയതി

മറുപടി, നിർണ്ണായക ഘടകങ്ങൾ കരാറിൽ ഉൾപ്പെടുത്താത്തത് സംബന്ധിച്ച ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷണങ്ങൾ ശരിവയ്ക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നത്.

4.3.2 ക്യുസിബിഎസ് സമ്പ്രദായം നടപ്പിലാക്കുമ്പോൾ അംഗീകൃത നടപടി ക്രമങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിയാനം

ഇ-ദർഘാസിൽ ഏറ്റവും താഴ്ന്ന സംഖ്യ ക്വോട്ട് ചെയ്യുന്ന ദർഘാസുകാരന് കരാർ നൽകിയിരുന്ന എൽ-1 സമ്പ്രദായമായിരുന്നു കെഡബ്ല്യുഎ 2020-21 വരെ അനുവർത്തിച്ചിരുന്നത്. സങ്കീർണ്ണതയും ഉയർന്ന ഫലപ്രാപ്തിയുമുള്ള ജലവിതരണ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ പ്രോജക്ടുകൾ ശീഘ്രഗതിയിൽ നടപ്പാക്കുന്നതിന് പരമ്പരാഗത സാങ്കേതികവിദ്യയിൽ നിന്നു മാറി അത്യാധുനിക സാങ്കേതിക വിദ്യ സ്വീകരിക്കാൻ കെഡബ്ല്യുഎ എംഡി തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായി (2021 മാർച്ച്). ഇതിനായി, ₹അഞ്ചു കോടിയ്ക്കു മുകളിൽ അടങ്കൽ വരുന്ന എല്ലാ പ്രവൃത്തികളുടെയും ദർഘാസിന് ഒരു ബദൽ തന്ത്രം എന്ന നിലയിൽ കെഡബ്ല്യുഎ, ക്വാളിറ്റി ആന്റ് കോസ്റ്റ് ബേസ്ഡ് സെലക്ഷൻ (ക്യുസിബിഎസ്) ആവിഷ്കരിച്ചു. ഈ സമ്പ്രദായത്തിൽ, ക്വോട്ട് ചെയ്തത് ഏറ്റവും താഴ്ന്ന വിലയാണോ അല്ലയോ എന്നു പരിഗണിക്കാതെ, ക്യുസിബിഎസ് റാങ്കിംഗിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ഏറ്റവും ഉയർന്ന സ്കോർ ഉള്ള ദർഘാസുകാരന് (ആർ1) ദർഘാസ് നൽകേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ക്യുസിബിഎസ് മാർഗ്ഗരേഖകൾ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്നതിന് ദർഘാസ് ക്ഷണ പത്രിക (എൻഐടി) അനുയോജ്യമാം വിധം പരിഷ്കരിക്കേണ്ടതും, സാങ്കേതിക ഘടകങ്ങൾക്ക് 60 ശതമാനം മാർക്കും ധനകാര്യഘടകങ്ങൾക്ക് 40 ശതമാനം മാർക്കും കൊടുത്തുകൊണ്ട് മുൻയോഗ്യതയുള്ള[36] ദർഘാസുകാരുടെ റാങ്കിംഗ് നടത്തേണ്ടതുമായിരുന്നു. പരിശോധിച്ച ജില്ലകളിൽ, ₹679.25 കോടിയ്ക്കുള്ള 31 പ്രവൃത്തികൾ ക്യുസിബിഎസിനു കീഴിൽ അവാർഡ് ചെയ്തിരുന്നു.

ക്യുസിബിഎസ് സമ്പ്രദായത്തിൽ ആർ1 ദർഘാസുകാരന്റെ വിലയിരുത്തൽ അത്യന്തം സങ്കീർണ്ണവും, സുതാര്യത ഇല്ലാത്തതും, പക്ഷപാതപരവുമായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടതിനാൽ പ്രസ്തുത സമ്പ്രദായം സ്വീകരിക്കുന്നതിനുള്ള സാധൂകരണം കെഡബ്ല്യുഎ എംഡിയിൽ നിന്നും സർക്കാർ തേടുകയുണ്ടായി (2022 ഫെബ്രുവരി). ക്യുസിബിഎസ് രീതി നിലവിലെ ദർഘാസ് സമ്പ്രദായത്തിൽ നിന്നും വലിയൊരു മാറ്റം കൊണ്ടുവന്നതിനാൽ, അതു നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിന് മുൻപ് സർക്കാർ അനുമതി അനിവാര്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ, ക്യുസിബിഎസ് നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് കെഡബ്ല്യുഎ സർക്കാരിൽ നിന്നും അനുമതി നേടിയില്ല.

എൽ-1 നിരക്കുകൾ, തദ്ദേശ വിപണി നിരക്കുകൾ (എൽഎംആർ), ഡൽഹി ഷെഡ്യൂൾ ഓഫ് റേറ്റ്സ് (ഡിഎസ്ആർ) + 10 ശതമാനം ടോളറൻസ് - ഇവയിൽ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ നിരക്കിലായിരിക്കണം പ്രവൃത്തികൾക്ക് കരാർ നൽകേണ്ടത് എന്നു നിർദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട്, സർക്കാർ, മുൻപ് ഉത്തരവുകൾ പുറപ്പെടുവിച്ചിരുന്നു (2016 സെപ്റ്റംബർ). ദർഘാസ് തുകകൾ അന്തിമമാക്കുന്നതു സംബന്ധിച്ച് കെഡബ്ല്യുഎയിൽ നിന്നുള്ള പ്രത്യേക നിർദ്ദേശങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ ആർ1-ന് പ്രവൃത്തികൾ അവാർഡ് ചെയ്തപ്പോൾ, മേഖലാ ഓഫീസുകൾ,

[36] സാമ്പത്തികനില, മുൻപരിചയം, സംഘടനാശേഷി എന്നിവയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി.

മുകളിൽപ്പറഞ്ഞ സർക്കാർ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി, കരാർത്തുക പരിമിതപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. സർക്കാർ ഉത്തരവനുസരിച്ച് ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ നിരക്ക് സ്വീകരിക്കുന്നതായുള്ള ഒരു പ്രസ്താവനയും കെഡബ്ല്യുഎ എംഡിയുടെ നടപടിക്രമങ്ങളിലോ ക്യുസിബിഎസ് ദർഘാസുകൾക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്ന എൻഐടിയിലോ രേഖപ്പെടുത്തിയതായി കണ്ടില്ല.

ഇതു കാരണം, 16 പ്രവൃത്തികളിലെ ബിഡ്ഡർമാർ എൽഎംആർ/ഡിഎസ്ആറിനേക്കാൾ കൂടിയ നിരക്കുകളിൽ തങ്ങൾ ക്വോട്ട് ചെയ്ത വിലയ്ക്ക് കരാർ ലഭിക്കുന്നതിനായി ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതിയെ (എച്ച്സി) സമീപിക്കുകയുണ്ടായി. പകുതി വഴിക്കു വച്ച് ദർഘാസിന്റെ നിബന്ധനകളിൽ നിന്നും ഉപാധികളിൽ നിന്നും വ്യതിചലിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതിനാൽ, ഈ സന്ദർഭങ്ങളിൽ സർക്കാർ ഉത്തരവ് ബാധകമാക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് ഹൈക്കോടതി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു (2023 മാർച്ച്). തൽഫലമായി, മുകളിൽപ്പറഞ്ഞ പ്രവൃത്തികളുടെ കരാറുകൾ പുനരവലോകനം ചെയ്യാനും ആർ1 കരാറുകാർ ക്വോട്ട് ചെയ്ത നിരക്കുകളിൽ അംഗീകൃത പിഎസി പുതുക്കാനും കെഡബ്ല്യുഎ നിർബന്ധിതരായി. ക്യുസിബിഎസ് അനുസരിച്ച് കണക്കുകൂട്ടിയ തുകയും സർക്കാർ ഉത്തരവനുസരിച്ചുള്ള തുകയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം, കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് ₹51.30 കോടിയുടെ ബാധ്യതയായി.

അങ്ങനെ, സർക്കാർ ഉത്തരവിന്റെ സുപ്രധാന വശങ്ങൾ എൻഐടിയിൽ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്നതിൽ കെഡബ്ല്യുഎയുടെ ഭാഗത്തുണ്ടായ കൃത്യവിലോപം മൂലം കരാറുകാർക്ക് നേരിട്ട നഷ്ടം നികത്തുന്നതിന് കെഡബ്ല്യുഎ ബാധ്യസ്ഥരായി.

ദർഘാസുകാരെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള ക്യുസിബിഎസ് സമ്പ്രദായം കെഡബ്ല്യുഎ എംഡി 2022 മാർച്ചിൽ മരവിപ്പിച്ചതായി സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ).

4.3.3 പുനർവിന്യാസം മൂലം നിർവ്വഹണത്തിൽ വന്ന കാലതാമസം

പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ ഷോളയൂർ ജിപിയിൽ ജെജെഎമ്മിനു കീഴിൽ 100 ശതമാനം എഫ്എച്ച്ടിസികൾ സ്ഥാപിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിനായി അഗളി, പുതൂർ, ഷോളയൂർ ജിപികളിലേക്കുള്ള ജലവിതരണപദ്ധതി (ഡബ്ല്യുഎസ്എസ്) നടപ്പാക്കുന്നതിനു പഞ്ചായത്ത് കമ്മിറ്റി തീരുമാനിച്ചു (2021 ജൂലൈ). ഈ പ്രവൃത്തി ₹29.61 കോടിയ്ക്ക് ഒരു കരാറുകാരന് നൽകുകയും കരാർ തീയതി മുതൽ 12 മാസത്തിനുള്ളിൽ പദ്ധതി പൂർത്തീകരണം ലക്ഷ്യമിട്ട്, നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയായ കെഡബ്ല്യുഎയുമായി ഒരു ഉടമ്പടിയിൽ ഏർപ്പെടുകയും ചെയ്തു (2023 മേയ്).

കൊറ്റമേട് സംഭരണിയിൽ നിന്നും കൊട്ടത്തറയിലേക്കുള്ള ക്ലിയർ വാട്ടർ ഗ്രാവിറ്റി മെയിൻ (സിഡബ്ല്യുജിഎം), സ്കോപ്പ് ഓഫ് വർക്കിൽ ആദ്യം ഉൾപ്പെട്ടിരുന്ന വനഭൂമിയിലൂടെയുള്ള റൂട്ടിനു പകരം, പൊതുമരാമത്തു വകുപ്പിനു കീഴിലുള്ള മണ്ണാർക്കാട് - ആനക്കട്ടി റോഡിലൂടെ പുനർവിന്യസിക്കാൻ, കരാറുകാരൻ കെഡബ്ല്യുഎയോട് അഭ്യർത്ഥിച്ചിരുന്നതായി (2024 ഫെബ്രുവരി) ഫയലുകളുടെ പരിശോധനയിൽ വെളിപ്പെട്ടു. സിഡബ്ല്യുജിഎമ്മിന്റെ പുനർവിന്യാസം മൂലം, ശിരുവാണിപ്പുഴയ്ക്കു കുറകെയുള്ള പൈപ്പ്ലൈൻ പാലത്തിന്റെ

സ്ഥാനത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തേണ്ടിവരുമെന്നും, തദ്വാരാ, രൂപകല്പനയുടെ പരിഷ്കരണവും റോഡ് കട്ടിംഗിനുള്ള പിഡബ്ല്യുഡിയുടെ അനുമതിയും ആവശ്യമായി വരുമെന്നും കരാറുകാരൻ 2024 മേയിൽ അറിയിച്ചു. കൂടാതെ, പുനർവിന്യാസം മൂലം ബൂസ്റ്റർ പമ്പ് ഹൗസിന്റെ സ്ഥാനം മാറ്റുകയും പമ്പ്സെറ്റ് പുനർ രൂപകല്പന ചെയ്യുകയും വേണമായിരുന്നു. അതിനാൽ, കരാറുകാരൻ 2024 ഡിസംബർ 31 വരെ സമയം നീട്ടാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു . കെഡബ്ല്യുഎ കരാറുകാരന്റെ അപേക്ഷ അംഗീകരിക്കുകയും പിഡബ്ല്യുഡി റോഡിലൂടെ സിഡബ്ല്യുജിഎം പുനർവിന്യസിക്കാൻ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുകയും ചെയ്തു (2024 സെപ്റ്റംബർ).

കരാർ തീയതിക്ക് 10 മാസങ്ങൾക്കുശേഷം, 2024 ഫെബ്രുവരിയിൽ, കരാറുകാരൻ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചപ്പോൾ മാത്രമാണ് പുനർവിന്യാസത്തിന്റെ ആവശ്യകത നിർവ്വഹണ ഏജൻസി തിരിച്ചറിഞ്ഞത്, ഇത് കേരളാ പിഡബ്ല്യുഡി മാന്വലിലെ വ്യവസ്ഥകളുടെ[37] ലംഘനമാണ്. നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയുടെ തെറ്റായ പ്രാഥമിക പരിശോധനകൾ മൂലം മുഴുവൻ പ്രോജക്ടിന്റെയും നിർവ്വഹണം വൈകുന്നതിൽ കലാശിച്ചു. അനന്തരഫലമായി, കരാർ തീയതി മുതൽ 12 മാസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ പൂർത്തിയാക്കേണ്ടിയിരുന്ന പ്രവൃത്തി, നാളിതുവരെ (2025 മാർച്ച്) പൂർത്തിയാക്കാതെ അവശേഷിച്ചു. ₹9.49 കോടി ചെലവിട്ടതിനുശേഷവും പ്രവൃത്തിയുടെ ഭൗതിക പുരോഗതി 77 ശതമാനം മാത്രമായിരുന്നു.

പൈപ്പുകളുടെ ആദ്യത്തെ വിന്യാസം ദുർഘടമായ പ്രദേശത്തു കൂടെ ആയിരുന്നതിനാൽ ഭാവിയിൽ ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന അറ്റകുറ്റ പണികൾ ബുദ്ധിമുട്ടേറിയതായിരിക്കുമെന്ന് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). വനം വകുപ്പിൽ നിന്നും പൈപ്പ് ഇടുന്നതിനുള്ള അനുമതി ലഭിക്കാൻ എളുപ്പവുമായിരുന്നില്ല. എസ്റ്റിമേറ്റ് പുതുക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം അംഗീകാരത്തിനു വേണ്ടി ടിഎസ് അധികാരിയുടെ സൂക്ഷ്മ പരിശോധനയിലാണ്. വിന്യാസത്തിലെ മാറ്റം നിർദ്ദേശിച്ചത് കെഡബ്ല്യുഎ ആണെന്നും കൂടി സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു.

പ്രവൃത്തി ടെണ്ടർ ചെയ്യുന്നതിനു മുൻപ്, 100 ശതമാനം തടസ്സരഹിതമായ ഭൂമിയുടെ ലഭ്യത ഉറപ്പു വരുത്താത്തത് പ്രവൃത്തിയുടെ അഴിച്ചുപണിയിൽ കലാശിച്ചതിനാൽ, ഈ മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല. കൂടാതെ, വിന്യാസത്തിലെ മാറ്റം കെഡബ്ല്യുഎ നിർദ്ദേശിച്ചതായിരുന്നു എന്ന സർക്കാർ വാദം സ്വീകാര്യമല്ല. കാരണം, നിർദ്ദേശത്തിന്റെ പ്രാരംഭഘട്ടത്തിൽ കെഡബ്ല്യുഎ അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ, പാലക്കാട് പ്രോജക്ട് ഡിവിഷൻ എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയർക്കെഴുതിയ കത്തിൽ, കരാറുകാരന്റെ അപേക്ഷ പരാമർശിച്ചിരുന്നു.

4.4 ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ട കരാർ മാനേജ്മെന്റിലെ ക്രമക്കേടുകൾ

4.4.1 പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിലെ അധിക ഉത്ഖനനച്ചെലവുകൾ

പിഡബ്ല്യുഡി മാന്വലിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം, ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരിയുടെ സൈറ്റ് പരിശോധനയ്ക്കുശേഷം, പ്രവൃത്തിയുടെ വിശദമായ രൂപകല്പനകളുടെയും നിർദ്ദിഷ്ട വിവരണങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ, പ്രവൃത്തിയുടെ വിശദാംശങ്ങളടങ്ങിയ എസ്റ്റിമേറ്റ്

[37] പ്രവൃത്തിയുടെ ഡിസൈനിനും എസ്റ്റിമേറ്റിനും അന്തിമരൂപം നൽകുന്നതിനു മുമ്പ് എല്ലാ പ്രവൃത്തിയും ഉചിതമായി പരിശോധിച്ച്, പ്രസക്തമായ എല്ലാ ഡാറ്റയും ശേഖരിച്ച് സമന്വയിപ്പിക്കണം.

തയ്യാറാക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു പ്രവൃത്തിയുടെ വിശദമായ എസ്റ്റിമേറ്റ്, ആ സമയത്ത് മുൻകൂട്ടി കാണാൻ സാധ്യമായിരുന്നത്ര വ്യക്തതയോടെ, ആ പ്രവൃത്തിയുടെ ചെലവ് പ്രതിഫലിപ്പിക്കണമായിരുന്നു.

ജെജെഎം പ്രവൃത്തികൾക്ക് പിവിസി പൈപ്പുകൾക്കു പകരം പോളി എഥിലീൻ (പിഇ) പൈപ്പുകൾ ഉപയോഗിക്കാൻ ചീഫ് എൻജിനീയർ (പ്രോജക്ട്സ് ആന്റ് ഓപ്പറേഷൻസ്) മേഖലാ ഓഫീസുകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നു (2021 ഒക്ടോബർ). കുടിവെള്ളവിതരണത്തിനുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് പൈപ്പ് പ്രവൃത്തികളുടെ ഇന്ത്യൻ സ്റ്റാൻഡേർഡ്സ് (ഐഎസ്) കോഡ് ഓഫ് പ്രാക്ടീസ് അനുസരിച്ച്, ഹൈ ഡെൻസിറ്റി പോളി എഥിലീൻ (എച്ച്ഡിപിഇ) പൈപ്പ്ലൈൻ, റോഡ് ഭാഗത്ത് കിടങ്ങിന്റെ ഓരത്ത് ഇടുകയും, ചേർത്തതിനു ശേഷം, വശത്തായി വളവുകൾ ഉണ്ടാകാതെ, കിടങ്ങിനുള്ളിലേക്ക് ശ്രദ്ധയോടെ താഴ്ത്തേണ്ടതുമാണ്. 20-110 മില്ലീ മീറ്റർ വലിപ്പമുള്ള പിഇ പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കേണ്ട കിടങ്ങിന്റെ വീതി 300 മില്ലീ മീറ്റർ ആയി ഐഎസ് നിജപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. പിഇ പൈപ്പുകളിലേക്കു മാറുമ്പോൾ, കോഴിക്കോട്-പാലക്കാട് ജില്ലകളിലെ മേഖലാ ഓഫീസുകൾ, 300 മില്ലീ മീറ്ററിനുപകരം, പിവിസി പൈപ്പുകൾക്ക് അനുവദനീയമായ അതേ കിടങ്ങു വീതിക്ക് (500 മില്ലീ മീറ്റർ) തെറ്റായി ഡീറ്റേയിൽഡ് എസ്റ്റിമേറ്റ് അനുമതി നൽകുകയുണ്ടായി. പിഇ പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്ന പ്രാരംഭ കാലയളവിൽ മാസങ്ങളോളം ഈ പിശക് കണ്ടുപിടിക്കപ്പെടാതിരിക്കുകയും, അങ്ങനെ കരാറുകാർക്ക് ഉത്ഖനന ചെലവുകളായി ₹2.84 കോടി ആവശ്യപ്പെടാൻ ഇടയാക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ എസ്റ്റിമേറ്റുകൾക്കും പൊതുവായി നിലവിൽ 300 മില്ലീ മീറ്റർ കിടങ്ങ് വീതി സ്വീകരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). എന്നാൽ, യഥാർത്ഥ ആവശ്യകതയ്ക്ക് ഉപരിയായി, ഉത്ഖനനങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടത് വ്യവസ്ഥകൾക്ക് എതിരായിരുന്നു എന്ന വസ്തുത നിലനിൽക്കുന്നു.

4.4.2 പ്രവൃത്തിയുടെ വ്യാപ്തിയിൽ മാറ്റം വരുന്ന തരത്തിൽ അംഗീകൃത നടപടി ക്രമങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിയാനങ്ങൾ

ഒരു കരാറിലെ നിബന്ധനകൾ കൃത്യവും സുനിശ്ചിതവും അർത്ഥശങ്കകൾക്ക് ഇടനൽകാത്തതുമായിരിക്കണമെന്ന് ജനറൽ ഫിനാൻഷ്യൽ റൂൾസ്, 2017, നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. കരാറിന്റെ വ്യാപ്തിയും നിർദ്ദിഷ്ട വിവരണങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്തി, നിബന്ധനകളിൽ ഒരിക്കൽ ഏർപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ, അതിൽ കാതലായ മാറ്റം വരുത്താൻ പാടില്ല. കരാറിന്റെ നിബന്ധനകളിലോ ഉപാധികളിലോ അത്തരം മാറ്റങ്ങൾ അനിവാര്യമായി വരുകയാണെങ്കിൽ, ആ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുന്നതിനു മുമ്പായി, അതിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ധനകാര്യവും മറ്റുള്ളതുമായ ഫലങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തുകയും, അർഹതപ്പെട്ട അധികാരിയുടെ പ്രത്യേക അംഗീകാരം നേടിയിരിക്കുകയും വേണം. കൂടാതെ, പദ്ധതിയുടെ പൂർത്തീകരണത്തിനും കമ്മീഷനിംഗിനും ആവശ്യമായ മുഴുവൻ ഭൂമിയും കെഡബ്ല്യുഎയുടെ പൂർണ്ണ ഭൗതിക ഉടമസ്ഥതയിലായിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഒരു പ്രവൃത്തിയും ലേലം ചെയ്തു കൊടുക്കരുതെന്ന്, കെഡബ്ല്യുഎ, തങ്ങളുടെ ഓഫീസർമാർക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകി (2001 ജൂലൈയിലും 2008 സെപ്റ്റംബറിലും).

ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ട, താഴെപ്പറയുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ പ്രസ്തുത ഉപാധികളുടെ ലംഘനമായിരുന്നു:

- *കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ ഉള്ളിയേരി, മൂടാടി, സമീപ പഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലേയ്ക്കുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ് - ഘട്ടം **II** പാക്കേജ് **III**:*

  മൂലനിർദ്ദേശത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്ന, സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള, എച്ച്ഡിപിഇ പൈപ്പുകൾക്കുപകരം പിവിസി പൈപ്പുകൾ ഉപയോഗിച്ചത് കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് **₹60.33** ലക്ഷം രൂപ അധികചെലവ് വരുന്നതിന് ഇടയാക്കി. പിവിസി പൈപ്പുകളുടെ വിതരണലൈനുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നിരക്കുകളും എച്ച്ഡിപിഇ പൈപ്പുകൾക്ക് ബാധകമായ എസ്റ്റിമേറ്റ് നിരക്കുകളും തമ്മിലുള്ള വ്യതിയാനമായിരുന്നു ഇതിനു കാരണം.

- *കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ ഉള്ളിയേരി, മൂടാടി, സമീപ പഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലേയ്ക്കുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ് പാക്കേജ് **V** മേഖല **I**, മേപ്പയൂർ ജിപിയിൽ പുതിയ വിതരണ ലൈൻ സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ട് എഫ്എച്ച്ടിസി നൽകിയത്:*

  ഭൂമി കിട്ടാത്ത സാഹചര്യം കാരണം, ഒഎച്ച്എസ്ആറിൽ നിന്ന് ജിഎൽഎസ്ആറിലേക്കുള്ള രൂപകല്പനാമാറ്റവും ബദൽ സൈറ്റിന്റെ കണ്ടെത്തലും ആവശ്യമായി വന്നു. എന്നാൽ, കണ്ടെത്തിയ ബദൽ സൈറ്റും അപ്രോച്ച് റോഡിന്റെ കാര്യത്തിൽ തർക്കത്തിൽപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ **20** മാസങ്ങൾക്കുശേഷവും (**2025** ഫെബ്രുവരി) പ്രവൃത്തി അപൂർണ്ണമായി നിലകൊണ്ടു.

- *തേങ്കര, തച്ചമ്പാറ, കാഞ്ഞിരപ്പുഴ, കാരക്കുറിശ്ശി എന്നീ ജിപികളിലേക്കുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ്:*

  ഒഎച്ച്എസ്ആർ നിർമ്മാണത്തിന് ലഭ്യമാക്കിയ സ്ഥലം മണ്ണുപരിശോധനാഫലങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, മതിയായ വഹനശേഷി ഇല്ലാത്തതിനാൽ നിർമ്മാണത്തിന് അനുയോജ്യമായിരുന്നില്ല. ജിപി കണ്ടെത്തിയ ബദൽ സൈറ്റും നിർമ്മാണത്തിനു പറ്റിയതല്ലെന്ന് തെളിഞ്ഞു. പ്രവൃത്തി നിശ്ചലാവസ്ഥയിൽ തുടർന്നു (**2025** മാർച്ച്).

- *ഘട്ടം **II** - കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ ഉള്ളിയേരി, മൂടാടി, സമീപ പഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലേയ്ക്കുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ് - പാക്കേജ് **IV** - മേഖല **II** - അത്തോളി ജിപിയിൽ പുതിയ വിതരണ ലൈനുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതു വഴി എഫ്എച്ച്ടിസി നൽകുന്നത്:*

  തുടക്കത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ച സ്ഥലം, മണ്ണിന്റെ സ്വഭാവം നിമിത്തം അനുയോജ്യമല്ലെന്നു കണ്ടതിനാൽ, ജിപി ഒരു ബദൽ സൈറ്റ് നിർദ്ദേശിക്കുകയുണ്ടായി. കുത്തനെയുള്ള ഒരു മലഞ്ചെരുവിൽ സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്ന പുതിയ സൈറ്റിന് ഗണ്യമായ ഭൂമി നിരപ്പാക്കൽ ജോലികൾ വേണ്ടി വരുമെന്നതിനാൽ നിർദ്ദിഷ്ട ഒഎച്ച്എസ്ആർ, ജിഎൽഎസ്ആറിലേക്കു മാറ്റപ്പെട്ടു. ജിഎൽഎസ്ആറിന്റെയും, സൈറ്റ് ബലപ്പെടുത്താനുള്ള ആർസിസി സംരക്ഷണമതിലിന്റെയും പരിഷ്കരിച്ച

രൂപകൽപ്പന ഒരു എൻജിനീയറിംഗ് കോളേജിനു സമർപ്പിച്ചു. പ്രവൃത്തി ഇനിയും ആരംഭിച്ചിട്ടില്ല (2025 മാർച്ച്).

ആദ്യസന്ദർഭത്തെ സംബന്ധിച്ച്, പിഇ പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്ന വേളയിൽ, നിർവ്വഹണത്തിലുണ്ടാവുന്ന കാലതാമസത്തെക്കുറിച്ച് ജിപികളും പൊതുജനങ്ങളും അനേകം പരാതികൾ ഉന്നയിച്ചതായി സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). പ്രധാന ആശങ്കകളിലൊന്ന്, പൊതു വിപണിയിൽ എളുപ്പത്തിൽ ലഭ്യമല്ലാതിരുന്ന ആവശ്യമായ സ്പെഷ്യൽ ഫിറ്റിംഗുകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിലെ ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. സാങ്കേതികമായ പ്രായോഗികത പരിഗണിച്ച്, ടിഎസ് നൽകുന്ന അധികാരി, സാമ്പത്തിക ബാധ്യതകളൊന്നുമില്ലാതെ പിഇ പൈപ്പുകളിൽ നിന്നും പിവിസി പൈപ്പുകളിലേക്കു മാറാനുള്ള അനുമതി നൽകിയിരുന്നു. അധിക ഇനങ്ങൾക്കുള്ള ടെണ്ടർ എക്സസ് പരിഗണിച്ചാവാം ഓഡിറ്റ് നഷ്ടം കണക്കുകൂട്ടിയതെന്ന് സർക്കാർ തുടർന്നു പ്രസ്താവിച്ചു. പിവിസി ഇനങ്ങൾക്ക് അധിക ഇനങ്ങളായി അനുമതി നൽകുകയും ഈ ഇനങ്ങൾക്ക് ടെണ്ടർ എക്സസ് അനുവദിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തതിനാൽ, അധിക സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയൊന്നും ഉണ്ടായതുമില്ല.

ജെജെഎം പ്രവൃത്തികൾക്ക് പിവിസി പൈപ്പുകൾക്കു പകരം എച്ച്ഡിപിഇ പൈപ്പുകളുപയോഗിക്കാൻ കെഡബ്ല്യുഎ എംഡി മേഖലാ ഓഫീസുകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയതിനെത്തുടർന്ന് (2021 ആഗസ്റ്റ്), സംസ്ഥാനത്തെ ഭൂരിപക്ഷം ജെജെഎം പ്രവൃത്തികളും സ്റ്റോപ്പ് ഓഫ് വർക്കിന്റെ ഭാഗമായി ടെണ്ടർ ചെയ്യപ്പെടുകയും നടപ്പാക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ എച്ച്ഡിപിഇ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയതിനാൽ സർക്കാരിന്റെ മറുപടി സ്വീകാര്യമായിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, ടിഎസ് അധികാരി അനുമതി നൽകിയ പുതുക്കിയ എസ്റ്റിമേറ്റുകളിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്ന പിഇ/പിവിസി പൈപ്പുകളുടെ നിരക്കുകളും ദൈർഘ്യവും പരിഗണിച്ചാണ് ഓഡിറ്റ് നഷ്ടം കണക്കുകൂട്ടിയത്, ടെണ്ടർ എക്സസ് പരിഗണിച്ചല്ല.

4.4.3 ക്രമരഹിതമായ നിരക്കു പരിഷ്കരണം മൂലം കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്കുണ്ടായ അധിക ബാധ്യത

2016 സെപ്റ്റംബറിൽ സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവ് പ്രകാരം, ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ തുക ക്വോട്ട് ചെയ്ത ബിഡ്ഡർക്ക് ദർഘാസ് അംഗീകരിക്കണമെന്നും, അംഗീകൃത നിരക്ക് ഇനി പറയുന്ന മൂന്ന് ഇനങ്ങളിൽ, അതായത് (i) ഏറ്റവും താഴ്ന്ന, ക്വോട്ട് ചെയ്ത നിരക്ക്, (ii) പിഡബ്ല്യുഡിയുടെ പ്രാദേശിക വിപണി നിരക്കുകൾ, (iii) നിലവിലെ ഡിഎസ്ആർ[38] + ഏറ്റവും പുതിയ ചിലവ് സൂചിക + 10 ശതമാനം ടോളറൻസ് പരിധി, ഏറ്റവും കുറഞ്ഞതിലേക്ക് പരിമിതപ്പെടുത്തണമെന്നും, പൊതുമരാമത്തുപണികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന എല്ലാ ഏജൻസികളും ഉറപ്പാക്കണമായിരുന്നു. കൂടാതെ, സ്വീകരിച്ച എൽഎംആർ, ദർഘാസ് തുറക്കുന്ന തീയതിയിൽ നിലവിലുള്ള നിരക്കായിരിക്കണമായിരുന്നു.

2021 ജൂൺ 07 മുതൽ 2021 ആഗസ്റ്റ് 12 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ, ജെജെഎമ്മിനു കീഴിലുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട, നാല്

[38] ഡൽഹി ഷെഡ്യൂൾ ഓഫ് റേറ്റ്സ്

സർക്കിൾ ഓഫീസുകളിൽ[39] നിന്നുമുള്ള, 17 ദർഘാസുകൾ[40] ചീഫ് എൻജിനീയരുടെ (ഉത്തരമേഖല) (സിഇ) ഓഫീസിൽ അംഗീകാരം കാത്തു കിടക്കുകയായിരുന്നു എന്നും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. ഈ ദർഘാസുകളുടെ ഫേം പീരിയഡ് 2021 സെപ്റ്റംബറിൽ അവസാനിക്കുമായിരുന്നതിനാൽ, ഫേം പീരിയഡ് 2021 ഒക്ടോബർ 31 വരെ നീട്ടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ സർക്കിൾ ഓഫീസുകൾക്ക് ചീഫ് എൻജിനീയർ നിർദ്ദേശം നൽകി (2021 സെപ്റ്റംബർ).

കോഴിക്കോട്ടെ പിഎച്ച് സർക്കിളിലെ രണ്ട് ദർഘാസുകൾ 2021 ജൂൺ 11-ന് തുറന്നെങ്കിലും, വർക്ക് ഓർഡർ നൽകാതെ ഫേം പീരിയഡ് 2021 ഒക്ടോബർ 31 വരെ നീട്ടിയതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. അനന്തരം ദർഘാസ് തുറക്കുന്ന സമയത്തെ ഡിഎസ്ആർ, എൽഎംആർ പരിഗണിച്ച് യഥാക്രമം ₹72.06 കോടിയും ₹93.54 കോടിയും അടങ്കൽ വരുന്ന രണ്ടു പ്രവൃത്തികൾക്കും 2021 നവംബർ 19-ന് വർക്ക് ഓർഡറുകൾ നൽകി. ദർഘാസ് ഉറപ്പിക്കുന്ന സമയത്തെ ഡിഎസ്ആർ, എൽഎംആർ പരിഗണിച്ച് പ്രവൃത്തി അനുവദിച്ച് നൽകണമെന്ന് കരാറുകാരൻ അപേക്ഷിക്കുകയും (2021 നവംബർ 29), പ്രസ്തുത അപേക്ഷ പരിഗണിച്ച് കെഡബ്ല്യുഎ, നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ ലംഘിച്ചു കൊണ്ട്, യഥാക്രമം ₹74.45 കോടിയ്ക്കും ₹95.20 കോടിയ്ക്കും വർക്ക് ഓർഡറുകൾ പുതുക്കുകയും (2021 നവംബർ 30) അതിന്റെ ഫലമായി പ്രവൃത്തിനിർവ്വഹണച്ചെലവ് വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു (**അനുബന്ധം 4.1**).

പരിഷ്കരിച്ചതിന് ശേഷം, എൽഎംആർ ഡിഎസ്ആറിനെ അധികരിക്കുകയും മൂന്നു നിരക്കുകളിൽ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ നിരക്കായ ഡിഎസ്ആറിൽ, കെഡബ്ല്യുഎ, രണ്ടു ദർഘാസുകളും ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

രണ്ടു പ്രവൃത്തികൾക്കും അവാർഡ് ചെയ്ത തുക, ക്വോട്ട് ചെയ്ത തുകയേക്കാൾ കുറവായിരുന്നെന്നും, അവാർഡ് തുക, അനുവദനീയമായ പരിധിയായ 10 ശതമാനം അധികം ചേർത്തുള്ള ഡിഎസ്ആർ പിഎസി 2018-ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ).

രണ്ടു വർക്കുകളും ഡിഎസ്ആർ 2016 നിരക്കുകളിലാണ് ടെണ്ടർ ചെയ്തിരുന്നത് എന്നതിനാൽ സർക്കാരിന്റെ മറുപടി അംഗീകരിക്കാനാവില്ല. ഓഡിറ്റ് പരാമർശിച്ച സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരം, ദർഘാസുകൾ തുറക്കുന്ന സമയത്തു നിലവിലുള്ള ഡിഎസ്ആർ, എൽഎംആർ നിരക്കുകളിൽ മാത്രമേ ദർഘാസ് ഉറപ്പിക്കാൻ കഴിയൂ. കൂടാതെ, 2021 നവംബർ 19-ന് നൽകിയ വർക്ക് ഓർഡറുകൾ, നിലവിലുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവുകളുമായി ഒത്തു പോകുന്നവ ആയിരുന്നിട്ടും, കരാറുകാരന്റെ അപേക്ഷ പ്രകാരവും നിലവിലുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ വ്യക്തമായ ലംഘിച്ചു കൊണ്ടും കെഡബ്ല്യുഎ വർക്ക് ഓർഡർ പരിഷ്കരിക്കുകയും തൽഫലമായി, ₹ 4.05 കോടിയുടെ അധിക ബാധ്യത വരുത്തുകയും ചെയ്തതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

---

[39] പിഎച്ച് സർക്കിൾ കോഴിക്കോട്, പിഎച്ച് സർക്കിൾ പാലക്കാട്, പിഎച്ച് സർക്കിൾ മലപ്പുറം, പിഎച്ച് സർക്കിൾ കണ്ണൂർ

[40] രണ്ടു ജെജെഎം വർക്കുകൾ കോഴിക്കോട് ജില്ലയിൽ നിന്നും, ഒരെണ്ണം പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ നിന്നുമാണ്.

4.4.4 സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള അനുമതി ലഭിക്കാത്തതിനാൽ വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിൽ അടുക്കിവച്ചിരിക്കുന്ന പോളിമർ പൈപ്പുകൾ

കരാർ നിർവ്വഹണ അതോറിറ്റി തയ്യാറാക്കിയ വിതരണ ഷെഡ്യൂൾ പ്രകാരം കരാറുകാരൻ ഘട്ടം ഘട്ടമായി എല്ലാ സാമഗ്രികളും ലഭ്യമാക്കേണ്ടതായിരുന്നു എന്ന് ജെജെഎമ്മിനു കീഴിൽ ഏറ്റെടുക്കപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾക്കുള്ള എൻഐടി നിഷ്കർഷിച്ചു. ഓരോ വിതരണത്തിന്റെയും അളവും സമയവും, പൂർത്തീകരണസമയവുമായി ഒത്തു പോകുന്ന രീതിയിൽ ഈ ഷെഡ്യൂളിൽ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ബന്ധപ്പെട്ട എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയറിൽ (ഇഇ) നിന്നും രേഖാമൂലമായ നിർദ്ദേശം കിട്ടിയതിനു ശേഷം മാത്രമായിരിക്കണം ഓരോ കരാറുകാരനും സാമഗ്രികൾ വിതരണം ചെയ്യേണ്ടത്. മുൻഘട്ടത്തിൽ വിതരണം ചെയ്ത പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്റെ യഥാർത്ഥ പുരോഗതി വിലയിരുത്തിയതിനു ശേഷമാണ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയർ ഓരോ ഘട്ടത്തിലെയും സപ്ലൈ ഓർഡർ കൊടുക്കാൻ കരാറുകാരന് നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടത്.

ഈ വ്യവസ്ഥകൾ ലംഘിച്ചുകൊണ്ട്, കരാറനുമതി നൽകുന്ന അധികാരികൾ[41] പൈപ്പുവിതരണത്തിന്റെ ഘട്ടംഘട്ടമായുള്ള ഷെഡ്യൂൾ സംബന്ധിച്ച് ഒരു റോഡ് മാപ്പ് തയ്യാറാക്കിയിരുന്നില്ല. തൽഫലമായി, **അനുബന്ധം 4.2**-ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾക്കുവേണ്ടി കരാറുകാർ വലിയ അളവിൽ പോളിമർ പൈപ്പുകൾ കാലങ്ങളോളം വാങ്ങി കൂട്ടിവെക്കുകയുണ്ടായി.

ചിത്രം 4.1: നാദാപുരം ആശുപത്രിക്കു സമീപം കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന പൈപ്പുകൾ, കെഡബ്ല്യുഎ നൽകിയ ഫോട്ടോ

സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള അനുമതി കാത്ത് ₹6.44 കോടി വിലമതിക്കുന്ന പോളിമർ പൈപ്പുകൾ, ഒന്നു മുതൽ രണ്ടു വർഷം വരെയായി, വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിൽ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്നു. മുൻ ഘട്ടത്തിൽ വിതരണം ചെയ്ത പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിലെ പുരോഗതി വിലയിരുത്താതെ വീണ്ടും പൈപ്പുകൾ വിതരണം ചെയ്യാൻ കരാറുകാരെ അനുവദിക്കുകയുണ്ടായി. ദീർഘകാലം അൾട്രാ വയലറ്റ് വികിരണമേൽക്കുമ്പോൾ പോളിമർ പൈപ്പുകൾ പ്രകാശ-ഓക്സീകരണം[42] മൂലം പൊട്ടുന്നതിനു സാധ്യത ഏറുകയും തദ്വാരാ അവയുടെ ബലവും ഈടും നഷ്ടമാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

റോഡ്-കട്ടിംഗ് അനുമതി ലഭിക്കാത്തതു കൊണ്ട്, പ്രവൃത്തികൾ തുടങ്ങാൻ സാധിക്കാത്തതിനാലാണ് പൈപ്പുകൾ കൂട്ടിയിടേണ്ടിവന്നതെന്നും, അവയിപ്പോൾ നന്നായി ആവരണം ചെയ്യപ്പെട്ട് സംരക്ഷിതമാണെന്നും സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ).

[41] കെഡബ്ല്യുഎ പിഎച്ച് സർക്കിൾ സൂപ്രണ്ടിങ് എൻജിനീയറുടെ ഓഫീസ്

[42] പോളിമറുകളുടെ തന്മാത്രാഭാരം കുറയ്ക്കുന്ന ഒരു രാസ പ്രക്രിയ. ഇത്, അവയുടെ ആഘാതം താങ്ങാനും വലിച്ചുനീട്ടപ്പെടാനുമുള്ള ശേഷിയെ ക്ഷയിപ്പിക്കുകയും പൈപ്പുകൾ പെട്ടെന്ന് പൊട്ടാനിടയാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

പൈപ്പു വിതരണം ഘട്ടം ഘട്ടമായി മാത്രമേ നടത്താവൂ എന്ന എൻഐടി വ്യവസ്ഥകളുടെ വ്യക്തമായ ലംഘനമായിരുന്നു ഇത് എന്നതിനാൽ പ്രസ്തുത മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല. കൂടാതെ, അനുമതികൾ ലഭിക്കാതെ പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കാൻ ഒരു സാധ്യതയുമില്ലാതിരിക്കെ, അവ വൻതോതിൽ വിതരണം ചെയ്ത് ഒന്നു മുതൽ രണ്ടു വർഷം വരെ കൂട്ടിയിടാൻ അനുവദിക്കപ്പെട്ടതിന്റെ കാരണങ്ങളെക്കുറിച്ച് സർക്കാരിന്റെ മറുപടിയിൽ (2025 ജൂൺ) പരാമർശമൊന്നുമുണ്ടായില്ല.

4.5 സമ്പാദനത്തിലെ ഗുണമേന്മാ പരിപാലനം

4.5.1 എംപാനൽഡ് അല്ലാത്ത ഉൽപ്പാദകരിൽ നിന്നും പൈപ്പുകളുടെ ക്രമരഹിത സമ്പാദനം

കെഡബ്ല്യുഎയുടെ പൈപ്പ്നയം അനുസരിച്ച്, പൈപ്പ് സാമഗ്രികൾക്കും മറ്റ് അനുബന്ധ വസ്തുക്കൾക്കും വേണ്ട ചെലവ്, ജലവിതരണ-മലിനജല നിർമാർജ്ജന പദ്ധതികളുടെ മൊത്തം ചെലവിന്റെ 60 ശതമാനത്തിൽ കൂടുതൽ വരുന്നതിനാൽ ഇവ പദ്ധതിയുടെ വിജയത്തിന് നിർണ്ണായകഘടകമാണ്. മുൻയോഗ്യതാ നിർണ്ണയത്തിലൂടെ, അർഹരായ വിതരണക്കാരുടെ/ഉൽപ്പാദകരുടെ ഒരു പട്ടിക പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താനും അത്, പൈപ്പുകളുടെയും അനുബന്ധ സാമഗ്രികളുടെയും സമ്പാദനത്തിനായി പ്രവൃത്തിയുടെ എൻഐടിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താനും കേരള സർക്കാർ, കെഡബ്ല്യുഎ എംഡിക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകി (2021 ഒക്ടോബർ). തദനുസൃതമായി, മുൻ യോഗ്യതയുള്ള ഉൽപ്പാദകരിൽ നിന്നു മാത്രമേ കെഡബ്ല്യുഎ സാമഗ്രികൾ സ്വീകരിക്കൂ എന്ന് അനുശാസിച്ചുകൊണ്ട് കെഡബ്ല്യുഎ എംഡി 2022 മാർച്ച് മുതൽ എംപാനൽ ചെയ്ത ഉൽപ്പാദകരുടെയും/വിതരണക്കാരുടെയും ഒരു പട്ടിക സർക്കുലേറ്റ് ചെയ്തു.

എംപാനൽ ചെയ്ത ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾ/ വിതരണക്കാരിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങൾ/ കരാറുകാർ പൈപ്പുകൾ സമ്പാദിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നതായും അവ കോഴിക്കോട്ടെയും പാലക്കാട്ടെയും ജെജെഎം പ്രവൃത്തികൾക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിരുന്നതായും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. ഇതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ **അനുബന്ധം 4.3**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

ഇത്, കെഡബ്ല്യുഎയുടെ പൈപ്പ് നയത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളുടെ ലംഘനമായിരുന്നു.

അനുബന്ധത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന നിശ്ചിത പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ച് സർക്കാർ മറുപടിയിൽ പരാമർശമുണ്ടായില്ല.

4.6 ഒഴിവാക്കാനാവുമായിരുന്ന ചെലവുകൾ

4.6.1 ടാങ്കർ ലോറികൾക്ക് / സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകൾക്ക് ഹർ ഘർ ജൽ പഞ്ചായത്തുകൾ അടച്ച ചാർജുകൾ

അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളിലെ ഓരോ ഭവനത്തിലും കുടിവെള്ളം ലഭ്യമാക്കുന്നതുവഴി, സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ കുടിവെള്ള സുരക്ഷ കൈവരിക്കുവാനും, അതു വഴി ഗ്രാമങ്ങളിൽ ടാങ്കറുകൾ/ ട്രെയിനുകൾ, ഹാൻഡ് പമ്പുകൾ മുതലായവ വഴിയുള്ള ജലവിതരണം ഒഴിവാക്കാനുമാണ് ജെജെഎം ലക്ഷ്യമിട്ടത്. ഹർ ഘർ ജൽ

പഞ്ചായത്തുകളിൽ 100 ശതമാനം ഭവനങ്ങൾക്കും എഫ്എച്ച്ടിസികൾ വഴി മതിയായ അളവിൽ കുടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പായിരുന്നതിനാൽ, ജിപികൾ ജലവിതരണത്തിന്റെ ബദൽസ്രോതസ്സുകളെ ആശ്രയിക്കേണ്ടതില്ല.

തെരഞ്ഞെടുത്ത രണ്ടു ജിപികൾ, ഹർ ഘർ ജൽ പഞ്ചായത്തുകളായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടതിനു ശേഷവും, സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകൾ / ടാങ്കർ ലോറികൾ വഴിയുള്ള കുടിവെള്ള വിതരണത്തിന് കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് തുക കൊടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. ഇതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 4.7**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു:

പട്ടിക 4.7: പരിശോധിച്ച ജില്ലകളിലെ ഹർ ഘർ ജൽ പഞ്ചായത്തുകളിൽ സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റ്/ടാങ്കർ ലോറിയ്ക്കു ചെലവഴിച്ച തുകയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

ജിപിയുടെ പേര്	ബിപിയുടെ പേര്	ഹർ ഘർ ജൽ ജിപി ആയി പ്രഖ്യാപിച്ച തീയതി	പ്രഖ്യാപനത്തിനുശേഷം നിലവിലുള്ള സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകളുടെ എണ്ണം	സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകൾക്ക് ചെലവഴിച്ച തുക (₹)	ടാങ്കർ ലോറികൾക്കു ചെലവഴിച്ച തുക (₹)
മൺറോതുരുത്ത്	ചിറ്റുമല	2022 ഒക്ടോബർ 20	318	പ്രതിവർഷം 3,85,814	ഇല്ല
നീണ്ടകര	ചവറ	2022 ഒക്ടോബർ 20	46	പ്രതിവർഷം 55,810	2,46,883

(ഉറവിടം: ജിപികൾ നൽകിയ ഡാറ്റ)

കുടിവെള്ള വിതരണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സ്വയംപര്യാപ്തമായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ട ജിപികൾ, ദുരിതകാലങ്ങളിൽ സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകളെയും ടാങ്കർ ലോറികളെയും ആശ്രയിക്കുന്നതു തുടർന്നു എന്ന വസ്തുത, ഈ ജിപികളെ ഹർ ഘർ ജൽ ജിപികളായി തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിന്റെ ആധികാരികതയെ ദുർബലപ്പെടുത്തി. ജെജെഎം, ഗ്രാമീണ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്ക്, പ്രത്യേകിച്ചും സ്ത്രീകൾക്ക്, അനായാസ ജീവിതവൃത്തി വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ, തടസ്സരഹിതമായ ജലവിതരണത്തിന്റെ അഭാവം, ജെജെഎം ലക്ഷ്യം വച്ച ഫലത്തെ നിഷേധിക്കുകയും ഗ്രാമീണ ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ അനായാസജീവിതവൃത്തിയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സ്റ്റാൻഡ് പോസ്റ്റുകൾ നിലനിർത്തുന്നത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വിവേചനാധികാരത്തിൽപ്പെട്ടതാണെന്നും ഹർ ഘർ ജൽ ജിപികളുടെ കാര്യത്തിൽ, സ്ഥാപിതവിതരണ ശൃംഖലയിലൂടെ കെഡബ്ല്യുഎ ശരിയായ ജലവിതരണം ഉറപ്പുവരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ).

ഹർ ഘർ ജൽ ജിപി ആയി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടതിനു ശേഷവും, ബദൽ ജലസ്രോതസ്സുകളെ ആശ്രയിക്കുന്നത് ഒരു ജിപി, ഹർ ഘർ ജൽ ജിപിയുടെ പദവിക്ക് അനുരൂപമാകാനുള്ളതിന്റെ അയോഗ്യതയാണു തെളിയിക്കുന്നത്. കൂടാതെ, അധിവാസകേന്ദ്രത്തിലെ ഓരോ ഭവനത്തിനും കുടിവെള്ളം ലഭ്യമാക്കുന്നതുവഴി, സംസ്ഥാനത്തു മൊത്തത്തിൽ കുടിവെള്ളസുരക്ഷ നേടുക എന്ന ജെജെഎം ലക്ഷ്യം മുൻപറഞ്ഞ രണ്ട് ഹർ ഘർ ജൽ ജിപികളുടെ കാര്യത്തിലും കൈവരിക്കപ്പെട്ടില്ല.

4.6.2 കെഡബ്ല്യുഎ അധികമായി നൽകേണ്ടിവന്ന റോഡ് പുനഃസ്ഥാപന തുകകൾ

ജെജെഎം പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമായി റോഡ് പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിന് അധിക ഫണ്ടുകൾ സ്വരൂപിക്കുന്നതിനുള്ള കഴിവില്ലായ്മ എടുത്തുകാട്ടിക്കൊണ്ട് പിഡബ്ല്യുഡി ഈടാക്കുന്ന ഗണ്യമായ തോതിൽ ഉയർന്ന റോഡ് പുനഃസ്ഥാപന തുകകൾ പുനരവലോകനം ചെയ്യുന്നതിന് കെഡബ്ല്യുഎ തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായി (2023 ഡിസംബർ). പിഡബ്ല്യുഡി അമിതമായി തുക ഈടാക്കുന്നു എന്ന കെഡബ്ല്യുഎയുടെ അവകാശ വാദത്തിന്റെ നിജസ്ഥിതി പരിശോധിക്കുന്നതിന്, കൊല്ലം, കോഴിക്കോട് ജില്ലകളിൽ അഞ്ചു പ്രവൃത്തികൾക്കായി[43] **(അനുബന്ധം 4.4)** കെഡബ്ല്യുഎ യഥാർത്ഥത്തിൽ അടച്ച പുനഃസ്ഥാപന തുകയും, പ്രൈസ് 3.0-ൽ[44] കണക്കാക്കിയ തുകയുമായി ഓഡിറ്റ് താരതമ്യം ചെയ്തപ്പോൾ, കെഡബ്ല്യുഎ, പിഡബ്ല്യുഡിയ്ക്ക് ₹ 3.22 കോടി അധികമായി നൽകിയതായി കണ്ടെത്തി.

അങ്ങനെ, പിഡബ്ല്യുഡി, യഥാർത്ഥത്തിൽ ചിലവിട്ട തുകയേക്കാൾ ഏകദേശം 58.43 മുതൽ 119.13 ശതമാനം വരെയുള്ള അധികത്തുകയാണ് ചാർജ് ചെയ്തത്. ഈ ഭീമമായ പുനഃസ്ഥാപനച്ചെലവു തുകകൾ സർക്കാർ തലത്തിൽ സമയോചിതമായി അന്വേഷിച്ചു നിജസ്ഥിതി കണ്ടെത്താൻ കെഡബ്ല്യുഎയുടെ ഭാഗത്തുണ്ടായ നിഷ്ക്രിയത്വം ജെജെഎം ഫണ്ടുകളിൽ നിന്നുള്ള, ഒഴിവാക്കാനാവുമായിരുന്ന, ചെലവിൽ കലാശിച്ചു.

അവശ്യ അനുമതികൾക്കു വേണ്ടിയിരുന്ന കാലതാമസം ഒഴിവാക്കുന്നതിനാണ് പിഡബ്ല്യുഡി സമർപ്പിച്ച എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ അംഗീകരിച്ചതെന്നും, നിരക്കുകൾ സംബന്ധിച്ച് തർക്കങ്ങളിലോ നീണ്ടുപോകുന്ന കൂടിയാലോചനകളിലോ ഏർപ്പെടുന്നത്, പ്രവൃത്തിനിർവ്വഹണത്തെ ഗണ്യമായി താമസിപ്പിക്കുമായിരുന്നെന്നും, തദ്വാരാ, ജലവിതരണ പദ്ധതികളുടെ സമയോചിത കമ്മീഷനിംഗിനെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുമായിരുന്നെന്നും സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ).

പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിന്റെ അമിത നിരക്കുകൾ അംഗീകരിച്ചു കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ നടപടി, ജെജെഎമ്മിനായിട്ടുള്ള കേന്ദ്ര ഫണ്ടിന്മേലുള്ള ഒഴിവാക്കാമായിരുന്ന അധിക ബാധ്യതയായിരുന്നു എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

4.6.3 തകർന്ന റോഡുകളുടെ പേരിൽ കെഡബ്ല്യുഎ നൽകിയ നഷ്ടപരിഹാരം

പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ വടക്കാഞ്ചേരി-പൊള്ളാച്ചി റോഡിന്റെ ഇടതു-വലതുവശങ്ങളിലായി കുഴിച്ച് പൈപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും തുടർന്ന് റോഡ് അതിന്റെ പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിനും പിഡബ്ല്യുഡി, കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് അനുമതി നൽകുകയുണ്ടായി (2023 ജനുവരി). ഡിഫക്ട് ലയബിലിറ്റി പീരിയഡിലായിരുന്ന (ഡിഎൽപി) റോഡുകൾ കുഴിക്കുന്നതിന് സെക്യൂരിറ്റിയായി, കെഡബ്ല്യുഎ ₹1.71

[43] ഇവയുടെ വർക്ക് ഫയലുകൾ ഓഡിറ്റിന് ലഭ്യമാക്കുകയുണ്ടായി.

[44] എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനും ഓൺലൈനായി അംഗീകരിക്കുന്നതിനുമായി കേരള പൊതുമരാമത്തുവകുപ്പ് വികസിപ്പിച്ച പ്രോജക്ട് ഇൻഫർമേഷൻ ആന്റ് കോസ്റ്റ് എസ്റ്റിമേഷൻ (പ്രൈസ്)എന്ന സോഫ്റ്റ്‌വെയറിന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ പതിപ്പാണ് പ്രൈസ് 3.0.

കോടി നിക്ഷേപിക്കുകയുണ്ടായി. റോഡിന്റെ ഒരു വശം കുഴിച്ച്, പണി പൂർത്തിയാക്കി, പൂർവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കിയതിനു ശേഷമേ മറുവശം കുഴിക്കാവൂ എന്ന ഉപാധിയിലാണ് അനുമതി നൽകിയതെന്ന് പിഡബ്ല്യുഡി പ്രസ്താവിച്ചു. എന്നാൽ, കരാറുകാരനാകട്ടെ, റോഡിന്റെ ഇരുവശങ്ങളും ഒരേ സമയം കുഴിക്കുകയും റോഡ് പഴയരൂപത്തിൽ പുനഃസ്ഥാപിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്, റോഡിന്റെ മുറിക്കപ്പെടാത്ത ഭാഗത്തിനും കേടുപാടുകൾ വരുത്തി. തകർന്ന റോഡ് താൽക്കാലികമായെങ്കിലും ശരിയാക്കാൻ പിഡബ്ല്യുഡിയ്ക്ക് അധികത്തുക ചെലവഴിക്കേണ്ടി വന്നു.

ഗുണനിലവാരം കുറഞ്ഞ പ്രവൃത്തികളുടെ പേരിൽ കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്കു പിഴ ചുമത്താൻ പിഡബ്ല്യുഡിയുടെ വിജിലൻസ് വിഭാഗം നിർദ്ദേശിച്ചതനുസരിച്ച്, കെഡബ്ല്യുഎ സെക്യൂരിറ്റി ഡെപ്പോസിറ്റായി കെട്ടി വച്ചിരുന്ന ₹ **1.71** കോടിയിൽ നിന്ന്, നഷ്ടപരിഹാരം എന്ന നിലയിൽ, പിഡബ്ല്യുഡി ₹ **42.50** ലക്ഷം കുറവ് ചെയ്തു (**2024** ആഗസ്റ്റ്). പ്രവൃത്തിയുടെ എൻഐടി നിബന്ധനകൾക്ക്[45] അനുസൃതമായി കെഡബ്ല്യുഎ കരാറുകാരനിൽ നിന്ന് ടി തുക ഈടാക്കിയിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി.

റോഡ് കട്ടിംഗിനുള്ള അനുമതി നൽകിയ സമയത്ത്, റോഡിന്റെ ഡിഎൽപി നേരത്തേ തീർന്നിരുന്നു എന്ന് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (**2025** ജൂൺ). കെഡബ്ല്യുഎ നിർവ്വഹിച്ച പണികൾ മൂലമായിരുന്നില്ല റോഡിനു കേടുപാടുകൾ ഉണ്ടായത്. പുനഃസ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ഭാഗങ്ങൾക്കു മാത്രമായിരുന്നു കെഡബ്ല്യുഎ ഉത്തരവാദപ്പെട്ടിരുന്നത്, അവ നല്ല സ്ഥിതിയിലായിരുന്നുതാനും. സെക്യൂരിറ്റി ഡെപ്പോസിറ്റ് ഈടാക്കുന്നത് പാലക്കാട് ജില്ലാ കളക്ടർ താൽക്കാലികമായി തടഞ്ഞുവെന്നും കെഡബ്ല്യുഎയിലെയും പിഡബ്ല്യുഡിയിലെയും ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി ചേർന്ന് ജില്ലാ കളക്ടർ ഒരു സംയുക്ത പരിശോധന നടത്തി, അതിന്റെ റിപ്പോർട്ട് പിഡബ്ല്യുഡി സെക്രട്ടറിക്കു സമർപ്പിച്ചു എന്നും പ്രസ്താവിച്ചു.

റോഡിന്റെ ഡിഎൽപി കഴിഞ്ഞു പോയിരുന്നു എന്ന സർക്കാർ വാദം ഓഡിറ്റിനു സ്വീകാര്യമല്ല. കാരണം, സെക്യൂരിറ്റി ഡെപ്പോസിറ്റ് കെട്ടിവയ്ക്കുന്നതിനായി പിഡബ്ല്യുഡി ആവശ്യപ്പെടുന്നത്, ഡിഎൽപി ബാധകമായിട്ടുള്ള റോഡുകളുടെ കാര്യത്തിൽ മാത്രമാണ്. റോഡിനു പിന്നീടുണ്ടാകുന്ന എന്തെങ്കിലും നാശനഷ്ടങ്ങളുടെ പരിഹാരത്തുക, കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് അടച്ചിട്ടുള്ള സെക്യൂരിറ്റി ഡെപ്പോസിറ്റിൽ നിന്നായിരിക്കും തട്ടിക്കിഴിക്കുക. പിഡബ്ല്യുഡിയുടെ വിജിലൻസ് വിഭാഗം, റോഡുകളുടെ കേടുപാടുകൾ വിലയിരുത്തിയെന്നും അതിനാൽ കരാറുകാരനെ ന്യായീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ നിലപാട് സ്വീകാര്യമല്ലെന്നും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

---

[45] വൈദഗ്ദ്ധ്യമില്ലായ്മ / സംരക്ഷണ ജോലികൾ / താങ്ങു കൊടുക്കൽ മൂലം കിടങ്ങുവീതി, വേണ്ടിയിരുന്നതിനേക്കാൾ കവിയുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ, അധിക കേടുപാടുകൾ സംഭവിച്ച റോഡിന്റെ വീതിക്ക് പിഡബ്യ്യുഡി/എൻഎച്ച്, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കു കൊടുക്കേണ്ടി വരുന്ന അധിക തുക, കരാറുകാരന്റെ ബിൽതുകയിൽ നിന്നു തിരിച്ചു പിടിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു

4.7 ഉറവിടത്തിന്റെ അപര്യാപ്തതകൾ

4.7.1 ജലസംസ്കരണ പ്ലാന്റിന്റെ ശേഷിവർദ്ധന പ്രവൃത്തി പൂർത്തീകരിക്കാത്തതു കൊണ്ട് കുടിവെള്ള വിതരണത്തിൽ ഉണ്ടായ അപര്യാപ്തത

കൊല്ലം ജില്ലയിലെ കുണ്ടറയിലേക്കും സമീപ പഞ്ചായത്തുകളിലേക്കുമുള്ള ബൈലാറ്ററൽ അസിസ്റ്റഡ് വാട്ടർ സപ്ലൈ സ്കീം (ബിഎഡബ്ല്യുഎസ്എസ്), ഈ പഞ്ചായത്തുകളിൽ 2023 ഓടെ 100 ശതമാനം എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ഉറപ്പുവരുത്താൻ തക്കവിധത്തിൽ, കുണ്ടറയ്ക്ക് 2,416 എഫ്എച്ച്ടിസികളും പേരയത്തിന് 4,414 എഫ്എച്ച്ടിസികളും നൽകാൻ ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. ഈ പദ്ധതി നിർദ്ദേശത്തിൽ പൈപ്പ്ലൈൻ നീട്ടൽ, ഇളമ്പലിലെ ജലസംസ്കരണ പ്ലാന്റിന്റെ ശേഷി വർദ്ധനവ്, നിലവിലുള്ള ആസ്ബെസ്റ്റോസ് സിമന്റ് (എസി) വിതരണശൃംഖലയ്ക്ക് പകരം സംവിധാനം സ്ഥാപിക്കൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയായ കെഡബ്ല്യുഎ, ആദ്യഘട്ടത്തിൽ, കുണ്ടറയ്ക്ക് 500 എഫ്എച്ച്ടിസികളും പേരയത്തിന് 1,514 എഫ്എച്ച്ടിസികളും നൽകാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ബാക്കിയുള്ള കണക്ഷനുകൾ, ഡബ്ല്യുടിപിയുടെ നവീകരണാനന്തരം ലഭ്യമാക്കാമെന്ന് സമ്മതിച്ചിരുന്നു. ദർഘാസ് നടപടികളെത്തുടർന്ന് 2021 ജൂലൈയിൽ കരാറുകാരന് പ്രവൃത്തികൾ അവാർഡ് ചെയ്യപ്പെട്ടു. ₹8.87 കോടി ചെലവിട്ടതിനുശേഷവും ഈ പണികൾ നാളിതുവരെ പൂർത്തിയായിട്ടില്ല (2024 ഒക്ടോബർ).

ഓഡിറ്റ് താഴെപ്പറയുന്ന തുടർ നിരീക്ഷണങ്ങളും നടത്തി:

- അവശേഷിക്കുന്ന 4,816[46] കണക്ഷനുകളാണ് ഡബ്ല്യുടിപി നവീകരണത്തിനു ശേഷം സ്ഥാപിക്കേണ്ടിയിരുന്നതെങ്കിലും നവീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചെയ്ത ഒരേയൊരു പണി, നാലു ഫിൽറ്റർ ബെഡ്ഡുകളിൽ ഒരെണ്ണം പൊളിച്ചുകളയുക എന്നതായിരുന്നു, ഇതാകട്ടെ, നാളിതുവരെ പുനഃസ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുമില്ല (2024 ഒക്ടോബർ). ഡബ്ല്യുടിപിയുടെ നവീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ജോലിയും ഏറ്റെടുക്കാതെ രണ്ടു ജിപികളിലുമായി കരാറുകാരൻ 5,286 കണക്ഷനുകൾ[47] നൽകുകയുണ്ടായി.

- ജലബഹിർഗമന വിശദാംശങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മപരിശോധനയിൽ, സ്ഥാപിതശേഷി 16 എംഎൽഡി ഉള്ള ഇളമ്പൽ ഡബ്ല്യുടിപിയിൽ സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട ജലത്തിന്റെ ശരാശരി ഉല്പാദനം ഒമ്പത് എംഎൽഡി[48] ആയിരുന്നെന്ന് ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടു. ഇത് സ്ഥാപിതശേഷിയിൽ 44 ശതമാനത്തിന്റെ കുറവ് സൂചിപ്പിച്ചു. ജിപികളിലെ വാൽവ് പ്രവർത്തന ഷെഡ്യൂളിലെ രേഖപ്പെടുത്തലുകൾ, ആഴ്ചയിലൊരിക്കൽ മാത്രമേ ജലം വിതരണം ചെയ്യപ്പെടുന്നുള്ളൂ എന്ന് സ്ഥിരീകരിച്ചു. ഇത്, ഡബ്ല്യുടിപിയുടെ സുപ്രധാന ഘടകങ്ങളായ ക്ളാരിഫയർ, ഫ്ലാഷ് മിക്സർ, ഫ്ലോക്കുലേറ്റർ, റാപ്പിഡ് സാൻഡ് ഫിൽറ്റർ,

[46] കുണ്ടറയയിൽ 1,916 ഉം പേരയത്ത് 2,900 ഉം
[47] കുണ്ടറയിൽ 2,526 ഉം പേരയത്ത് 2,760 ഉം
[48] പ്രതിദിനം ദശലക്ഷം ലിറ്റർ

എയർ കംപ്രസ്സർ മുതലായവയുടെ പ്രവർത്തനരാഹിത്യം മൂലമായിരുന്നു.

- തിരുവനന്തപുരം ജലഗുണനിലവാരവിഭാഗം എക്സിക്യൂട്ടീവ് എൻജിനീയറുടെ ടെസ്റ്റ് റിപ്പോർട്ട് (2024 ജൂൺ) പ്രകാരം വെള്ളത്തിന്റെ നിറവും കലങ്ങലും അനുവദനീയ പരിധികൾക്ക് മുകളിലായിരുന്നു. സാമ്പിളിൽ കോളിഫോം ബാക്ടീരിയയുടെയും ഇ-കോളിഫോം ബാക്ടീരിയയുടെയും സാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നു.

മുകളിലെ ഖണ്ഡികകളിൽ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെയുള്ള ഉറവിട അപര്യാപ്തതകൾ, ഉപഭോഗത്തിനുള്ള, ഗുണമേന്മയുള്ള ജലത്തിന്റെ തടസ്സരഹിതമായ വിതരണത്തിന് വിഘാതമാകുമായിരുന്നതിനാൽ, അവയ്ക്ക് മുൻഗണന കൊടുത്ത് പരിഹരിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമായിരുന്നു.

കരാറുകാരന്റെ ഭാഗത്തു നിന്നുള്ള അലംഭാവം, ഡബ്ല്യുടിപിയുടെ നവീകരണ ജോലികൾക്കു കാലതാമസം വരുത്തിയെന്നും ഉചിതമായ നടപടിയെടുത്ത് അതു ഉടൻ പരിഹരിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പുനൽകുന്നുവെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ).

4.7.2 കുഴൽക്കിണറുകൾ പ്രവർത്തനസജ്ജമാക്കാത്തതു മൂലം ജലവിതരണം മുടങ്ങിയത്

ജെജെഎം 2021-22-നു കീഴിൽ ചവറ-പന്മന ജലനിധി പദ്ധതിയിലേക്കുള്ള സിഡബ്ല്യുഎസ്എസ് ഒന്നാം ഘട്ട പ്രവൃത്തിയുടെ പരിധിയിൽ, ഉറവിട നവീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി കെഡബ്ല്യുഎ പൂർത്തീകരിക്കേണ്ട ആറ് കുഴൽക്കിണറുകളുടെ നിർമ്മാണം ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന 2,864 കണക്ഷനുകളിൽ കെഡബ്ല്യുഎ 2,057 എണ്ണം നൽകുകയും (2024 മാർച്ച്) എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ലഭിക്കാത്ത ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പട്ടിക നൽകാൻ പന്മന ജിപിയോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. ജിപി, ടി പട്ടിക, കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് ലഭ്യമാക്കിയില്ല. പദ്ധതിയുടെ പ്രവർത്തന പരിപാലന പ്രവൃത്തി ഏറ്റെടുക്കാൻ പറ്റിയ ഒരു സ്ഥിതിയിലല്ല തങ്ങളെന്ന് കെഡബ്ല്യുഎ, ജിപിയുടെ സെക്രട്ടറിയെ അറിയിക്കുകയും (2024 ജൂലൈ) കുഴൽക്കിണറുകൾ ഏറ്റെടുത്തു കൊണ്ട് പദ്ധതി പ്രവർത്തനസജ്ജമാക്കാൻ ജിപിയോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. 2014 ജനുവരി മുതൽ 2025 ഫെബ്രുവരി വരെയുള്ള കാലയളവിൽ ₹884.11 ലക്ഷം വരുന്ന ബൾക്ക് മീറ്റർ ചാർജിന്റെ കുടിശ്ശികത്തുകകൾ, ജിപി, കെഡബ്ല്യുഎയിൽ അടയ്ക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന് ജിപി നിരന്തരമായി വിമുഖത പ്രകടിപ്പിച്ചതിനാൽ, പദ്ധതിയുടെ പ്രവർത്തന പരിപാലനം ഏറ്റെടുക്കാൻ കെഡബ്ല്യുഎ തയ്യാറായില്ല. അങ്ങനെ, പദ്ധതി പ്രവർത്തന രഹിതമായി തുടരുകയും ₹278.90 ലക്ഷത്തിന്റെ നിഷ്ഫലമായ ചെലവിൽ കലാശിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഗുണഭോക്തൃ സർവ്വേയിൽ പങ്കെടുത്ത 22 ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 17 പേർ, തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച ജെജെഎം ടാപ്പ് കണക്ഷനുകളിലൂടെ വെള്ളം ലഭിക്കുന്നില്ലെന്ന് അറിയിച്ചു.

ജിപികളിലെ ജലവിതരണം എസ്എൽഇസി / ജിപി ആണ് നിർവ്വഹിച്ചതെന്നും ജലദൗർലഭ്യമുള്ള പ്രദേശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി, ജിപിയുടെ പ്രമേയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് കുഴൽക്കിണറുകൾ

നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതെന്നും സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). പന്മന ജിപിയിലെ ജലവിതരണത്തിന്റെ പ്രവർത്തന പരിപാലനത്തിൽ കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് ഒരു പങ്കുമില്ലെന്നും പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു. തദ്ദേശസ്വയംഭരണവകുപ്പിൽ നിന്നും നാളിതുവരെ യാതൊരു പ്രതികരണവും ലഭിച്ചിട്ടില്ല (2025 ജൂൺ).

4.8 ജലവിതരണത്തിലെ ഗുണമേന്മയിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ

4.8.1 ഫ്ളൂറൈഡ് ബാധിത അധിവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിലെ പ്രവർത്തനരഹിതമായ റിവേഴ്സ് ഓസ്മോസിസ് പ്ലാന്റുകൾ

ഗുണനിലവാരം കുറഞ്ഞ, വിശേഷിച്ച് ആർസെനിക്-ഫ്ളൂറൈഡ് എന്നീ മലിനീകരണവസ്തുക്കൾ കലർന്ന, വെള്ളം കിട്ടുന്ന അധിവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ പാനയോഗ്യമായ ശുദ്ധജലം മുൻഗണനാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉറപ്പാക്കണമെന്ന് ജെജെഎമ്മിന്റെ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗരേഖകൾ നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. ഈ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരിടക്കാല നടപടി എന്ന നിലയിൽ, അത്തരം ഗ്രാമങ്ങളിൽ/ അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്ന ഓരോ വീട്ടുകാരുടെയും കുടിവെള്ള-പാചക ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിന് 2021 മാർച്ച് മാസത്തോടെ, 8-10 എൽപിസിഡി ശുദ്ധജലം ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് സമൂഹ ജലശുദ്ധീകരണ പ്ലാന്റുകൾ (സിഡബ്ല്യുപിപി) സ്ഥാപിക്കണമെന്നു തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടു.

പട്ടിക 4.8-ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ ഫ്ളൂറൈഡ് ബാധിത അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളിൽ സിഡബ്ല്യുപിപി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി ₹284.77 ലക്ഷം നീക്കി വയ്ക്കപ്പെട്ടു:

പട്ടിക 4.8: പരിശോധന നടത്തിയ ജിപികളിൽ സിഡബ്ല്യുപിപിയ്ക്കായി വകയിരുത്തിയ ഫണ്ടിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ

ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	സിഡബ്ല്യുപിപിയ്ക്ക് നീക്കിവച്ച തുക (₹ ലക്ഷത്തിൽ)
അഗളി	52.77
തൃക്കടീരി	89.00
മുണ്ടൂർ	128.00
കിഴക്കഞ്ചേരി	15.00
ആകെ	**284.77**

(ഉറവിടം: കേരള സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച ഭരണാനുമതികൾ)

പരിശോധന നടത്തിയ അഗളി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ മൂന്നു സ്കൂളുകളിൽ, ദേശീയ ഫ്ളൂറോസിസ് നിവാരണ നിയന്ത്രണ പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി നടത്തിയ സർവ്വേയിൽ (2023-24), പരിശോധിച്ച 369 സാമ്പിളുകളിൽ 37 എണ്ണത്തിൽ ഫ്ലൂറോസിസ് സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ടു എന്നത് ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. പാലക്കാട് ജില്ലയിലുടനീളം പരിശോധനാവിധേയമായ 3,600 സാമ്പിളുകളിൽ 1,280 എണ്ണത്തിൽ (35 ശതമാനം) ഡെന്റൽ ഫ്ലൂറോസിസ് സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഇത് അടിയന്തിര പരിഹാര നടപടികൾക്കുള്ള ആവശ്യകത ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ഇതു സംബന്ധിച്ച് ജില്ലാ മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ, പാലക്കാട്ടെ ഫ്ലൂറൈഡ്-ബാധിത പ്രദേശങ്ങളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ, കെഡബ്ല്യുഎയിൽ നിന്നും ജിപികളിൽ[49] നിന്നും തേടുകയും (2023 ജനുവരി) ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ ഈ പ്രശ്നത്തിനുള്ള പരിഹാരം കണ്ടെത്താൻ

[49] ഓഡിറ്റ് പരിശോധന നടത്തിയ ഷോളയൂർ, കൊല്ലങ്കോട് ജിപികളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു

തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളോട് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു (2024 മാർച്ച്). എന്നാൽ, ഈ ആരോഗ്യവിപത്ത് തടയാനുള്ള എന്തെങ്കിലും ഫലപ്രദമായ പരിഹാര നടപടി കെഡബ്ല്യുഎ / ജിപികൾ എടുത്തതായി ഓഡിറ്റിനു കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

പരിശോധന നടത്തിയ അഗളി ജിപിയിൽ ₹47.01 ലക്ഷം ചെലവാക്കി അഞ്ച്[50] റിവേഴ്സ് ഓസ്മോസിസ് (ആർഒ) പ്ലാന്റുകൾ[51] സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതായി (2021 ജൂൺ) സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). എന്നാൽ, പിന്നീട് പാലക്കാട് ജില്ലയിലെ കെഡബ്ല്യുഎ മണ്ണാർക്കാട് സെക്ഷനിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി ചേർന്ന് ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധനയിൽ (2025 ജൂൺ), **ചിത്രം 4.2**-ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ഈ അഞ്ച് ആർഒ പ്ലാന്റുകളും പ്രവർത്തനരഹിതമായി ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട അവസ്ഥയിലായിരുന്നെന്ന് വെളിപ്പെട്ടു.

ചിത്രം 4.2 അഗളി ജിപിയിലെ പ്രവർത്തനരഹിതമായ ആർഒ പ്ലാന്റ്.
2025 ജൂൺ 20-ന് ഓഡിറ്റ് പാർട്ടി എടുത്ത ഫോട്ടോ

അങ്ങനെ ആർഒ പ്ലാൻറുകൾക്കായി ചെലവഴിച്ച തുക നിഷ്ഫലമായിത്തീരുകയും ഇത് പ്രദേശവാസികൾക്ക് സുരക്ഷിതമായ കുടിവെള്ളം ലഭിക്കാത്തതിന് കാരണമാകുകയും ചെയ്തു.

4.8.2 ശുദ്ധമായ കുടിവെള്ളം കിട്ടാത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ സമൂഹ ജലശുദ്ധീകരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കാത്തത്

കേന്ദ്ര ഭൂഗർഭജല ബോർഡിന്റെ (സിജിഡബ്ല്യുബി) റിപ്പോർട്ട് ഭൂഗർഭജലത്തിൽ ആറ് നിർണ്ണായകഘടകങ്ങളുടെ[52] സാന്നിദ്ധ്യം രേഖപ്പെടുത്തുകയും കുടിക്കാനും പാചകം ചെയ്യാനുമുള്ള ആവശ്യത്തിലേക്കായി 8-10 എൽപിസിഡി പാനയോഗ്യമായ ജലം ലഭ്യമാക്കാനുള്ള സത്വര ആശ്വാസ നടപടി എന്ന നിലയിൽ സിഡബ്ല്യുപിപി സ്ഥാപിക്കാൻ ശിപാർശ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. 2019 ഏപ്രിൽ 01 മുതലുള്ള ഗുണമേന്മ കുറഞ്ഞ ശുദ്ധജലം ലഭ്യമായ അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച ജെജെഎം ഡബ്ല്യുക്യുഎംഐഎസ് ഡാറ്റയിൽ, കൊല്ലം ജില്ലയിലെ

---

[50] കല്ലുമല കോളനിയിൽ മൂന്നു പ്ലാന്റുകൾ, കാവുണ്ടിക്കൽ കോളനിയിൽ ഒരെണ്ണം, താവളം കോളനിയിൽ ഒരെണ്ണം.

[51] ബാധിത മേഖലകളിൽ റിവേഴ്സ് ഓസ്മോസിസ് പ്ലാന്റുകൾ ഉൾപ്പെടെ സിഡബ്ല്യുപിപി സ്ഥാപിക്കാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാർ നിർദ്ദേശിച്ചു.

[52] ആർസെനിക്, ക്ലോറൈഡ്, ഫ്ളൂറൈഡ്, ഇരുമ്പ്, നൈട്രേറ്റ്, ലവണത

മൺറോതുരുത്ത് ജിപിയിലെ നെന്മേനിയെ, ശുദ്ധജല ദൗർലഭ്യ-ബാധിതമായ ഒരു അധിവാസ കേന്ദ്രമായി നിർണ്ണയിച്ചിരുന്നു.

മൺറോതുരുത്ത് ജിപിയിലെ നെന്മേനി വാർഡിൽ നിന്നെടുത്ത സാമ്പിളുകളിൽ കെഡബ്ല്യുഎ (2025 ഏപ്രിൽ) ഏറ്റവും ഒടുവിലായി നടത്തിയ പരിശോധനകളിൽ, ഇരുമ്പിന്റെ ഉയർന്ന അളവിലുള്ള രാസമലിനീകരണം കണ്ടതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ, സത്വരമായ ഒരു ആശ്വാസ നടപടി എന്ന നിലയിൽ പോലും ടി അധിവാസകേന്ദ്രത്തിന് സിഡബ്ല്യുപിപി ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല. ജലത്തിന്റെ ഗുണനിലവാര പ്രശ്നങ്ങളും പരിഹാരനടപടികളുടെ അഭാവവും ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തിയിട്ടും, ജിപി പാസാക്കിയ പ്രമേയപ്രകാരം, 2022 ഒക്ടോബറിൽ മൺറോതുരുത്ത് ജിപി 'ഹർ ഘർ ജൽ' പഞ്ചായത്തായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടു എന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്.

ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ ഫോക്കസ് ഗ്രൂപ്പ് യോഗത്തിൽ (2024 നവംബർ), ഈ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിന് കെഡബ്ല്യുഎ ഒരു നടപടിയും എടുത്തിട്ടില്ലെന്നും തദ്ദേശവാസികൾ കുപ്പിവെള്ളമാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നതെന്നും ജിപി പ്രസ്താവിച്ചു. ജലഗുണമേന്മാ പ്രശ്നങ്ങൾക്കുള്ള സ്ഥിരമായ ഒരു പരിഹാരം എന്ന നിലയിൽ ഡബ്ല്യുടിപിയോടു കൂടിയ ഒരു എംവിഎസ്[53] നടപ്പിലാക്കുന്നുവെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടി കെഡബ്ല്യുഎ അസിസ്റ്റന്റ് എൻജിനീയർ, സിഡബ്ല്യുപിപി ലഭ്യമാക്കാത്തതിനെ ന്യായീകരിച്ചു. എന്നാൽ, മുകളിൽപ്പറഞ്ഞ ഡബ്ല്യുഎസ്എസിന്റെ 16 പാക്കേജുകളിൽ നാലെണ്ണം മാത്രമേ പൂർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളൂ എന്നും, ഒമ്പതു പാക്കേജുകളിലെ പ്രവൃത്തികൾ ആരംഭിക്കുക പോലുമുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. ഈ പദ്ധതിയിൽ നിന്ന് ശുദ്ധജലദൗർലഭ്യ ബാധിത പ്രദേശങ്ങളിലേക്ക് സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട ജലത്തിന്റെ വിതരണം സമീപഭാവിയിൽ ഒരു വിദൂരസാധ്യത മാത്രമായതിനാൽ, സിഡബ്ല്യുപിപി പോലെയുള്ള സത്വര ആശ്വാസ നടപടി ആയിരുന്നു കാലഘട്ടത്തിന്റെ ആവശ്യം.

വിതരണം ചെയ്യപ്പെട്ട ജലം, അഭിലഷണീയമായ ഗുണമേന്മാ ഘടകങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായിരുന്നു എന്ന് അടുത്തിടെ നടത്തിയ സാമ്പിൾ പരിശോധനകളുടെ ഫലം സ്ഥിരീകരിച്ചുവെന്ന് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). എന്നാൽ, ഈ അവകാശവാദത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന ഒരു രേഖയും ഓഡിറ്റ് മുമ്പാകെ ലഭ്യമാക്കിയില്ല. കൂടാതെ, ഓഡിറ്റിന്റെ അഭ്യർത്ഥനയിന്മേൽ 2025 മാർച്ച് 28-ന് നെന്മേനി വാർഡിൽ നിന്ന് കൊല്ലം ക്യുസിഡിഎല്ലിൽ പരിശോധന നടത്തിയ സാമ്പിളുകളിൽ, ഖണ്ഡിക 5.3-ൽ വിവരിച്ചതുപോലെ, അനുവദനീയ പരിധിയിൽ കവിഞ്ഞ, 1.28 മി. ഗ്രാം/ ലിറ്റർ എന്ന അളവിൽ, ഉയർന്ന ഇരുമ്പിന്റെ അംശം അടങ്ങിയിട്ടുള്ളതായി കണ്ടെത്തി.

4.9 മുൻഗണനാമേഖലകളിൽ പ്രവർത്തനക്ഷമമായ ഗാർഹിക ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ ലഭ്യമാക്കാത്തത്

ജല ഗുണമേന്മാ ബാധിത പ്രദേശങ്ങൾ, ജപ്പാൻ മസ്തിഷ്ക്കജ്വരം / അഡ്വാൻസ്ഡ് എൻസെഫലൈറ്റിസ് സിൻഡ്രോം (ജെഇ-എഇഎസ്) ബാധിത പ്രദേശങ്ങൾ, മരുഭൂമി വികസന പരിപാടി (ഡിഡിപി) മേഖലകൾ, വരൾച്ചാസാധ്യതമേഖലാ പരിപാടി (ഡിപിഎപി)

[53] പെരിനാട്, പനയം, തൃക്കരുവ, മൺറോതുരുത്ത് എന്നിവിടങ്ങളിലേക്കുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ്

പ്രദേശങ്ങൾ, ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ലകൾ, സൻസദ് ആദർശ് ഗ്രാം യോജന ഗ്രാമങ്ങൾ (എസ്എജിവൈ) എന്നിവിടങ്ങളിൽ 2021 മാർച്ചോടെ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് ജെജെഎം മാർഗ്ഗരേഖകൾ നിർദ്ദേശിച്ചു. എന്നാൽ, **പട്ടിക 4.9**-ൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, പരിശോധനാവിധേയമായ ജില്ലകളിലെ മുൻഗണനാ മേഖലകളിലും സംസ്ഥാനത്തെ ഒരേയൊരു ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ലയിലും നാളിതുവരെ (2025 മാർച്ച്) 100 ശതമാനം എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നില്ല എന്നു കാണുകയുണ്ടായി:

പട്ടിക 4.9: മുൻഗണനാ മേഖലകളിലെ എഫ്എച്ച്ടിസികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

മുൻഗണനയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	ജില്ല	പഞ്ചായത്ത്/ അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളുടെ എണ്ണം	ആകെ വീടുകളുടെ എണ്ണം	നൽകിയ എഫ്എച്ച്ടിസികളുടെ എണ്ണം	പൂർത്തീകരണത്തിന്റെ ശതമാനം
ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ല	വയനാട്	23 (പഞ്ചായത്ത്)	1,91,308	72,158	37.72
ജല ഗുണനിലവാരം കുറഞ്ഞ മേഖലകൾ	പാലക്കാട്	2 (അധിവാസകേന്ദ്രം)	768	689	89.71
	കോഴിക്കോട്	15 (അധിവാസകേന്ദ്രം)	6,452	786	12.18
എസ്എജിവൈ	പാലക്കാട്	3 (പഞ്ചായത്ത്)	19,406	8,073	41.60
	കൊല്ലം	3 (പഞ്ചായത്ത്)	31,736	20,606	64.93

(ഉറവിടം: 2025 മാർച്ച് 21-ലെ ജെജെഎം ഐഎംഐഎസ് ഡാറ്റ)

അങ്ങനെ, ജെജെഎമ്മിന്റെ ഒരു നിർണ്ണായക സംവിധാനം, അതായത് ജല ഗുണമേന്മാ ബാധിത മേഖലകൾ/ ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ല/എസ്എജിവൈ ഗ്രാമങ്ങൾ മുതലായവയിൽ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ മുൻഗണനാക്രമത്തിൽ നൽകുന്നത്, നിറവേറ്റപ്പെട്ടില്ല.

പദ്ധതികളിൽ ഭൂരിഭാഗവും എംവിഎസ് ആയിരുന്നതിനാൽ, മുൻഗണനാമേഖലകൾ അധികവും വ്യത്യസ്ത ജിപികളിലായി വിന്യസിക്കപ്പെടുന്നതു കൊണ്ട് അവയെ വേർതിരിക്കുന്നത് സാധ്യമായിരുന്നില്ല എന്ന് കേരള സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). ഡബ്ല്യുടിപികൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമായിക്കഴിഞ്ഞാൽ, അവശേഷിക്കുന്ന എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകപ്പെടും എന്നും പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു.

ഇത്, മുൻഗണന കൊടുക്കേണ്ട മേഖലകളിൽ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനു നൽകിയ കുറഞ്ഞ പ്രാധാന്യത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ ഈ മറുപടി നീതികരിക്കാവുന്നതല്ല. സംസ്ഥാനത്തെ ജെജെഎം നടപ്പാക്കുന്നതിലെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ (38 ശതമാനം) നിർവ്വഹണ പ്രകടനങ്ങളിലൊന്നായിരുന്നു ഒരേയൊരു ആസ്പിരേഷണൽ ജില്ലയായ വയനാടിന്റേത്. കൂടാതെ, പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ പരിശോധന നടത്തിയ ജിപികളിൽപ്പെട്ട എസ്എജിവൈ ജിപികൾക്ക്, അതായത്, അഗളി, പുതൂർ, ഷോളയൂർ എന്നിവയ്ക്ക്, അഗളിയിലേക്കും സമീപപ്രദേശത്തെ ജിപികളിലേക്കുമുള്ള ഡബ്ല്യുഎസ്എസ് എന്ന ഒരൊറ്റ പദ്ധതി മാത്രമാണുണ്ടായിരുന്നത്. ആ പദ്ധതിയുടെ ഭൗതിക നേട്ടമാകട്ടെ, 2024 നവംബർ 01 വരെ വെറും 18.33 ശതമാനം ആയിരുന്നു. മൂന്ന് പ്രസ്തുത ജിപികൾക്കും പദ്ധതിയുടെ കീഴിൽ നാളിതുവരെ ഒരൊറ്റ എഫ്എച്ച്ടിസി പോലും നൽകിയിട്ടില്ല.

4.10 ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകളിൽ എസ്‌വിഎസുകൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിലെ വീഴ്ച

സംസ്ഥാനത്ത് കുടിവെള്ളത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന സ്രോതസ്സാണ് ഭൂഗർഭജലം. കേരളത്തിലെ ഗ്രാമീണഭവനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ കുടിവെള്ള ആവശ്യങ്ങൾക്ക് കിണറുകളെ ആശ്രയിക്കുന്നു.

നിർദ്ദിഷ്ട ഗുണനിലവാരമുള്ള ഭൂഗർഭജലം മതിയായ അളവിൽ ലഭ്യമായ ക്വാണ്ടിറ്റി ആന്റ് ക്വാളിറ്റി ബ്ലോക്കുകളുടെ (ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്ക്) ഒരു പട്ടിക, കേന്ദ്രഭൂഗർഭജല ബോർഡ് (സിജിഡബ്ല്യുബി) തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അളവിലും ഗുണമേന്മയിലും ഭൂഗർഭജലം/ ഉപരിതല ജലം/ നീരുറവജലം ലഭ്യമായിരുന്ന ഗ്രാമങ്ങളിൽ, പ്രസ്തുത സ്രോതസ്സുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി, എസ്‌വിഎസ് ഏറ്റെടുക്കാൻ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് നിർദ്ദേശം ലഭിച്ചിരുന്നു. ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകളുടെ വിഭാഗത്തിൽപ്പെടാത്ത ബ്ലോക്കുകളിൽ എംവിഎസ് ഏറ്റെടുക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടു. സംസ്ഥാനത്തെ 14 ജില്ലകളിലായുള്ള 152 ബ്ലോക്കുകളിൽ മൂന്നെണ്ണം 'നിർണ്ണായകം' എന്നും 27 ബ്ലോക്കുകൾ 'അർദ്ധ നിർണ്ണായകം' എന്നും ശേഷിക്കുന്ന 122 എണ്ണം 'സുരക്ഷിതം' എന്നും വിഭാഗീകരിക്കപ്പെട്ടു.

പരിശോധിച്ച 21 ജിപികളിൽ, നാല്[54] സുരക്ഷിത ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകളിലായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന 15 ജിപികളിൽ ഒരൊറ്റ എസ്‌വിഎസ് പോലും നടപ്പാക്കിയില്ലെന്ന് നിരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടു. ഈ ജിപികളിൽ, കെഡബ്ല്യുഎ എംവിഎസ് ഏറ്റെടുക്കുകയും, ഘടകഭാഗങ്ങളുടെ പൂർത്തീകരണത്തിലെ കാലതാമസം മൂലം ഇവ പ്രവർത്തനരഹിതമായി നിലകൊള്ളുകയും ചെയ്തു. പരിശോധിച്ച എട്ട് ജിപികൾ[55] ഉൾപ്പെട്ട, കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ചിറ്റുമല, ചവറ എന്നീ രണ്ട് സുരക്ഷിത ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകളിൽ നടപ്പാക്കിയിരുന്ന എംവിഎസിന് ആവശ്യമായ ജലം എടുത്തിരുന്നത്, യഥാക്രമം, കല്ലടയാറ്റിൽ നിന്നും ശാസ്താംകോട്ട തടാകത്തിൽ നിന്നും ആയിരുന്നു. അമിതചൂഷണം മൂലം ഈ രണ്ട് ജലസ്രോതസ്സുകളും ജലശോഷണം എന്ന ഭീഷണി നേരിടുകയായിരുന്നു.

സമഗ്രമായ ഒരു പദ്ധതി നേരത്തേ നിലനിന്നിരുന്നതോ, പുതുതായി രൂപകല്പന ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു എംവിഎസിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നതോ ആയ ചെറിയൊരു ഭൂപ്രദേശമാകാം ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകൾ എന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ, എംവിഎസിൽ നിന്ന് ആ പ്രദേശത്തേക്ക് ലൈൻ എക്സ്റ്റൻഷൻ നൽകുന്നത് ചെലവു കുറവുള്ളതും സുസ്ഥിരവുമായിരിക്കും. എന്നാൽ, എസ്‌വിഎസ് നടപ്പാക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്ന ക്യു & ക്യു ബ്ലോക്കുകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായിരുന്നെങ്കിലും, കല്ലടയാറ്റിനെ ജലസ്രോതസ്സായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടാണ് പരിശോധിച്ച ജിപികളിൽ (പനയം, മൺറോതുരുത്ത്) പുതിയ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കിയത് എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

കൂടാതെ, ഭൂഗർഭജലസ്രോതസ്സുകൾ, ജൈവമലിനീകരണത്തിന് എളുപ്പം വിധേയമാകുന്നവയാണെന്നും എസ്‌വിഎസിനുള്ള പ്രവർത്തന പരിപാലന ചെലവുകൾ ഉയർന്നതാണെന്നും പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടു.

[54] ചവറ, ചിറ്റുമല, അട്ടപ്പാടി, മേലടി
[55] ചവറ, നീണ്ടകര, പന്മന, തേവലക്കര, കുണ്ടറ, മൺറോതുരുത്ത്, പനയം, പേരയം

എന്നാൽ, ഇതു സംബന്ധിച്ച് എന്തെങ്കിലും സാധ്യതാ പഠനങ്ങൾ നടത്തിയതായുള്ള റിപ്പോർട്ടുകളൊന്നും തന്നെ ഓഡിറ്റിനു കണ്ടെത്താനായില്ല. പുതിയ പദ്ധതികൾ ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ എസ്‌വിഎസിനെ പരിഗണിക്കുന്നതായ തെളിവുകളൊന്നും ഡിഡബ്ല്യുഎസ്എം, എസ്ഡബ്ല്യുഎസ്എം, സ്രോതസ്സ് കണ്ടെത്തൽ സമിതി എന്നിവയുടെ മിനിറ്റ്സിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. എസ്‌വിഎസിന്റെയും എംവിഎസിന്റെയും എഫ്എച്ച്ടിസികൾക്കായി ഓരോ വീടിനും വേണ്ടി വരുന്ന ചെലവുകൾ ഓഡിറ്റ് താരതമ്യം ചെയ്യുകയും, എസ്‌വിഎസിൽ എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകുന്നതിനുള്ള ചെലവ് എംവിഎസിലേതിനേക്കാൾ കുറവാണെന്നു കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തു.

4.11 നിശ്ചിത സ്ഥാനങ്ങളിൽ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ നൽകാതിരുന്നത്

വെള്ളം വൃത്തിയോടെ സൂക്ഷിക്കാനും ദുരുപയോഗം തടയാനും അടുക്കള, നനയ്ക്കാനും കുളിക്കാനുമുള്ള സ്ഥലം, ടോയ്‌ലെറ്റ് എന്നീ മൂന്ന് ഡെലിവറി പോയിന്റുകളോടെ (ടാപ്പ്), ഓരോ ഭവനത്തിലും നൽകുന്ന എഫ്എച്ച്ടിസികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാവുന്നതാണെന്ന് ജെജെഎം മാർഗ്ഗരേഖകളുടെ ഖണ്ഡിക 3.5 (ii)-ൽ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളിലെ വീടുകളിൽ നൽകിയ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ, ഓഡിറ്റ് പപരിശോധിച്ചപ്പോൾ കണ്ടെത്തിയ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 4.10**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു:

പട്ടിക 4.10: പരിശോധിച്ച ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളിൽ നൽകിയ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

ജില്ലയുടെ പേര്	ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ പേര്	ഓഡിറ്റ് ഭൗതിക പരിശോധന നടത്തിയ ഭവനങ്ങളുടെ എണ്ണം	നിശ്ചിത സ്ഥാനങ്ങളിൽ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ നൽകിയിട്ടില്ലാത്ത ഭവനങ്ങളുടെ എണ്ണം	നിശ്ചിത സ്ഥാനങ്ങളിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള ടാപ്പ് കണക്ഷനുകളുടെ ശതമാനം
കൊല്ലം	ചിറ്റുമല	85	85	0
കൊല്ലം	ചവറ	90	89	1
പാലക്കാട്	കൊല്ലങ്കോട്	97	97	0
കോഴിക്കോട്	കോഴിക്കോട്	50	50	0
കോഴിക്കോട്	മേലടി	20	20	0
	ആകെ	**342**	**341**	**1**

(ഉറവിടം: ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ ഗുണഭോക്തൃ സർവ്വേ)

ഗുണഭോക്തൃ സർവ്വേ പ്രകാരം, നിർദ്ദിഷ്ട സ്ഥലങ്ങളിലല്ല, മറിച്ച് ഗുണഭോക്താക്കളുടെ വീടുകൾക്കു പുറത്താണ് ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ നൽകിയിരുന്നത്. നിശ്ചിതസ്ഥാനങ്ങളിൽ ടാപ്പ് കണക്ഷനുകൾ നൽകാതിരുന്നത് പദ്ധതിയുടെ മാർഗ്ഗരേഖകളിൽ നിന്നുള്ള ഒരു വ്യതിചലനമായിരുന്നു.

സ്വകാര്യവ്യക്തികളുടെ വസ്തുവിലൂടെ സർവ്വീസ് ലൈനുകൾ നീട്ടുന്നത് ഓരോ കണക്ഷന്റെ ചെലവിലും ജെജെഎമ്മിന്റെ ചെലവിലും വർദ്ധനയുണ്ടാക്കുമായിരുന്നു എന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). എസ്റ്റിമേറ്റുകളിൽ അധിക ദൈർഘ്യം പരിഗണിച്ചിരുന്നെങ്കിലും ഗ്രാമീണ ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ, പ്രത്യേകിച്ചും സ്ത്രീകളുടെ, ജീവിതം അനായാസമാക്കുമായിരുന്ന രീതിയിൽ

പദ്ധതിപ്രകാരം നിശ്ചിത സ്ഥാനങ്ങളിൽ കെഡബ്ല്യുഎ എന്തുകൊണ്ട് എഫ്എച്ച്ടിസികൾ നൽകിയില്ല എന്നത് വ്യക്തമല്ലാത്തതിനാൽ സർക്കാരിന്റെ മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല.

4.12 പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ എസ്‌സി/എസ്‌ടി ഭൂരിപക്ഷമുള്ള മേഖലകളിൽ ശുദ്ധജലവിതരണത്തിന്റെ അഭാവം

ആദിവാസി മേഖലകളിലും വാഹനഗതാഗത യോഗ്യമായ റോഡ് വഴി എത്തിച്ചേരാൻ കഴിയാത്ത വന-മലമ്പ്രദേശങ്ങളിലും ഉള്ളവയുൾപ്പെടെ രാജ്യത്തെ എല്ലാ ഗ്രാമീണ വീടുകളിലും **2024** ഓടെ, കുടിവെള്ളം ടാപ്പുകൾ വഴി വിതരണം ചെയ്യുക എന്നതായിരുന്നു ജെജെഎമ്മിന്റെ ലക്ഷ്യം. ഫണ്ട് വകയിരുത്തുമ്പോൾ, എസ്‌സി/എസ്‌ടി ഭൂരിപക്ഷമുള്ള മേഖലകളിൽ വസിക്കുന്ന ജനവിഭാഗങ്ങൾക്ക് **10** ശതമാനം വെയിറ്റേജ് നൽകിക്കൊണ്ട് ആ മേഖലകളെ മുൻഗണനാക്രമത്തിൽ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താനായിരുന്നു ലക്ഷ്യമിട്ടത്. സംസ്ഥാനത്തെ എസ്‌സി/എസ്‌ടി മേഖലകളിൽ വസിക്കുന്ന **0.42** ലക്ഷം ഗ്രാമീണ ഭവനങ്ങളിൽ **32** ശതമാനം വീടുകൾക്കു മാത്രമായിരുന്നു ടാപ്പുകൾ വഴിയുള്ള ജലവിതരണം ലഭ്യമായിരുന്നത്. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, പരിശോധിച്ച ജില്ലകളിലെ എസ്‌സി/എസ്‌ടി ഭൂരിപക്ഷ മേഖലകളിലെ ശുദ്ധജല വിതരണത്തിലെ കുറവിന്റെ പരിധി, ഓഡിറ്റ് വിലയിരുത്തിയതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ, **പട്ടിക 4.11**-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു:

പട്ടിക 4.11: എസ്‌സി/എസ്‌ടി ഭൂരിപക്ഷമുള്ള അധിവാസകേന്ദ്രങ്ങളിലെ കുടിവെള്ള വിതരണത്തിന്റെ സ്ഥിതി

ജില്ല	പരിശോധിച്ച ബിപി (ജിപികൾ)	കുടിവെള്ള വിതരണത്തിന്റെ സ്ഥിതി
പാലക്കാട്	അട്ടപ്പാടി (അഗളി, പുതൂർ,ഷോളയൂർ)	• മൂന്നു ജിപികളിലെ ജലവിതരണ പ്രതിസന്ധി മറികടക്കാൻ നടപ്പിലാക്കിയ ചെറു ജലവിതരണ പദ്ധതികൾ വിജയിക്കാത്തതിനാൽ കെഡബ്ല്യുഎ, അട്ടപ്പാടിക്കായി സമഗ്രമായ ഒരു ഡബ്ള്യുഎസ്എസ് വിഭാവനം ചെയ്തു (2022 മേയ്). ഫണ്ടുകളുടെ ദൗർലഭ്യവും പ്രവൃത്തി നിർവ്വഹണത്തിലെ കാലതാമസവും മൂലം 2023 ആഗസ്റ്റ് മുതൽ പദ്ധതി നടപ്പാക്കലിന്റെ വേഗത ഗണ്യമായി കുറഞ്ഞു. പരിശോധിച്ച മൂന്നു ജിപികളിൽ ജെജെഎമ്മിനു കീഴിൽ ഒരൊറ്റ എഫ്എച്ച്ടിസി പോലും നൽകിയിരുന്നില്ല. • വളരെ ഉയർന്ന ഭൂപ്രദേശത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതിനാൽ, പുതൂരിലെ മുള്ളി വാർഡിൽ, ജലം ലഭ്യമാക്കാൻ കെഡബ്ല്യുഎയ്ക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല. ഇത് മൂലം പ്രദേശവാസികളെ ജെജെഎമ്മിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായില്ല. • അഗളി പഞ്ചായത്തിലെ കൊറത്തിപ്പാറ അധിവാസകേന്ദ്രത്തിന് ജലവിതരണലൈൻ ലഭ്യമാക്കാത്തതിനാൽ ജെജെഎമ്മിൽ നിന്നു തഴയപ്പെട്ടു.
കോഴിക്കോട്	മേലടി (കീഴരിയൂർ ജിപി)	• ജിപിയിലെ ഊരുകുന്ന് എസ്‌സി കോളനിയെ, ജിപിയെ അറിയിക്കാതെ, അന്തിമ ഘട്ടത്തിൽ ഒഴിവാക്കുകയുണ്ടായി. ഈ ഒഴിവാക്കൽ, പ്രതീക്ഷിതസേവന വിതരണത്തിൽ വിള്ളലുകൾ ഉണ്ടാക്കിയതായി അഭിപ്രായം ഉയർന്നു.

(ഉറവിടം: ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ ഫോക്കസ് ഗ്രൂപ്പ് യോഗങ്ങളുടെ മിനിറ്റ്സ്)

അഗളി, പുതൂർ, ഷോളയൂർ ജിപികളിൽ ജെജെഎമ്മുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾ പുരോഗമിക്കുകയാണെന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2025 ജൂൺ). എന്നാൽ, 2023 ആഗസ്റ്റ് മുതൽ, പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിൽ ഒരു പുരോഗതിയും രേഖപ്പെടുത്താത്തതിനാൽ ഈ മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല. കീഴരിയൂർ ജിപിയുടെ കാര്യത്തിൽ സർക്കാർ യാതൊരു മറുപടിയും നൽകിയില്ല.

ശിപാർശകൾ

- ***റെയിൽ/റോഡ് കട്ടിംഗിനുള്ള അനുമതികൾ സമയബന്ധിതമായി ലഭിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വകുപ്പുകളെയും ജിപികളെയും സമന്വയിപ്പിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് ജെജെഎം നിർവ്വഹണ ഏജൻസികൾക്കുള്ള ഒരു പ്രോട്ടോക്കോൾ സർക്കാർ രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്.***
- ***ജല ഗുണമേന്മാ ബാധിത അധിവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ സമൂഹ ജലശുദ്ധീകരണ പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച്, അവ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കുകയും, ഇതുവഴി വീടുകളിലെ കുടിവെള്ള, പാചക ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിനായി തടസ്സരഹിത കുടിവെള്ള വിതരണം ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്.***